

Террористік тұрғыдан осал су шаруашылығы объектілерінің терроризмге қарсы қорғалуын ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулығын бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрінің 2023 жылғы 15 ақпандағы № 45 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2023 жылғы 17 ақпанда № 31923 болып тіркелді.

"Терроризмге қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының Заңы 10-2-бабының 1-тармағына сәйкес БҰЙЫРАМЫН:

1. Қоса беріліп отырған Террористік тұрғыдан осал су шаруашылығы объектілерінің терроризмге қарсы қорғалуын ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулығы бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігінің Жұмылдыру дайындығы және азаматтық қорғаныс басқармасына заңнамада белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін;

2) осы бұйрық ресми жарияланғаннан кейін оның Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігінің интернет-ресурсында орналастырылуын;

3) осы бұйрық мемлекеттік тіркелгеннен кейін он жұмыс күн ішінде Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігінің Заң қызметі департаментіне осы тармақтың 1) және 2) тармақшаларында көзделген іс-шаралардың орындалуы туралы мәліметтердің ұсынылуын қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылауды су шаруашылығы мәселелеріне жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының Экология және табиғи ресурстар вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасы
Экология және табиғи ресурстар
министрі

З. Сулейменова

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасы
Ішкі істер министрлігі

"КЕЛІСІЛДІ"

Қазақстан Республикасы

Террористік тұрғыдан осал су шаруашылығы объектілерінің терроризмге қарсы қорғалуын ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулық

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы Террористік тұрғыдан осал су шаруашылығы объектілерінің терроризмге қарсы қорғалуын ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулық (бұдан әрі – Нұсқаулық) "Терроризмге қарсы іс-қимыл туралы" Қазақстан Республикасының Заңы 10-2-бабының 1-тармағына сәйкес әзірленді және террористік тұрғыдан осал су шаруашылығы объектілерінің терроризмге қарсы қорғалуын ұйымдастыру жөніндегі талаптарды айқындайды.

2. Осы Нұсқаулық Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 12 сәуірдегі № 234 қаулысымен бекітілген Объектілерді террористік тұрғыдан осал объектілерге жатқызу қағидалары мен өлшемшарттарын бекіту туралы сәйкес террористік тұрғыдан осал объектілерге жатқызылған су шаруашылығы объектілеріне (бұдан әрі – су шаруашылығы объектілері) (гидротехникалық құрылыстар – су тораптары, шлюздері, бөгеттері және тағыда басқа) қолданылады.

3. Осы Нұсқаулық су шаруашылығы объектілері басшыларының, меншік иелерінің, иеленушілерінің, су шаруашылығы объектілерінің терроризмге қарсы қорғалуын ұйымдастыру кезінде олардың терроризмге қарсы қорғалуы жөніндегі іс-шараларды өткізуді қамтамасыз ететін қызметкерлердің, сондай-ақ су шаруашылығы объектілерінің терроризмге қарсы қорғалуының жай-күйін зерделеу және тексеру кезінде бақылаушы және атқарушы органдардың пайдалануына арналған.

Осы Нұсқаулық су шаруашылығы объектілеріне (гидротехникалық құрылыстар – су ресурстарын басқару үшін пайдаланылатын гидротораптар, шлюздер, бөгеттер және басқалар) қолданылмайды, олардың терроризмге қарсы қорғалуын қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралар енгізілуінде осы объектілер бар мемлекеттік органдардың бірінші басшылары бекіткен террористік тұрғыдан осал объектілердің терроризмге қарсы қорғалуын ұйымдастыру жөніндегі өзге де нұсқаулықтармен регламенттелген.

4. Осы Нұсқаулықта мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) байланыс жүйесі – ақпаратты (ақпарат) беруге (алмасуға), объектінің күзет қызметінің жұмысын жедел басқаруға арналған техникалық құралдар мен арнайы бөлінген байланыс арналарының жиынтығы;

- 2) бақылау-өткізу пункті – адамдарды және көлік құралдарын бақылауды, өткізуді, тексеріп қарауды қамтамасыз етуге арналған арнайы жабдықталған орын;
- 3) бейнебақылау жүйесі – бейнебақылау камераларының, деректерді беру желілерінің, бағдарламалық және техникалық құралдардың және бейнежазбаларды сақтау құралдарының, сондай-ақ өзара ақпарат алмасуды жүзеге асыратын бағдарламалық және (немесе) техникалық басқару құралдарының жиынтығы;
- 4) бөгет – су деңгейін көтеруге және (немесе) су қоймасын жасауға арналған ағын судағы тежеуіш гидротехникалық құрылысжай;
- 5) бөгеттің қауіпсіздігі – бөгеттің апаттық бұзылудан қорғалу жай-күйі;
- 6) гидротехникалық құрылысжайдың авариясы – күтпеген жағдайлардан туындаған және сақтау орындарынан суды немесе сұйық ағындарды бақылаусыз ағызумен сүйемелденетін гидротехникалық құрылыстың бұзылуы немесе зақымдануы. Адамдардың өмірі мен денсаулығына қатер төндіретін және ғимараттардың, құрылысжайдың, жабдықтар мен коммуникациялардың бұзылуына, өндірістік және көліктік процестің бұзылуына, қоршаған табиғи ортаға залал келтіруге әкеп соғатын қауіпті техногендік оқиға;
- 7) гидротехникалық құрылысжайдың қауіпсіздігі – адамдардың өмірін, денсаулығын және заңды мүдделерін, қоршаған ортаны және шаруашылық объектілерін қорғауды қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін гидротехникалық құрылысжайдың қасиеті;
- 8) гидротехникалық құрылысжайлар – су ресурстарын басқару, су пайдаланушыларға су беру, сумен жабдықтау және су бұру, судың зиянды әсерінің алдын алу үшін пайдаланылатын инженерлік құрылысжайлар;
- 9) дағдарыстық жағдай – шұғыл шараларды уақтылы қолданбау төтенше жағдайдың туындауына әкеп соқтыруы мүмкін қысқа уақыт ішінде өтетін объектінің қорғалу жай-күйінің күрт өзгеруімен сипатталатын жағдай;
- 10) жарықтандыру жүйесі – тәуліктің қараңғы уақытында бейнебақылау жүйесі үшін жарықтандырудың қажетті деңгейін және объектідегі адамдар мен көлік құралдарын көруді қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін техникалық құралдар жиынтығы;
- 11) инженерлік-техникалық нығайту – объектіге не оның бөліктеріне санкциясыз енуге қажетті қарсы іс-қимылды қамтамасыз ететін конструкциялық элементтер, инженерлік, техникалық құралдар және (немесе) олардың жиынтығы;
- 12) кіруді бақылау және басқару жүйесі – кіруді бақылауға, объектіге және (немесе) оның жекелеген аймақтарына персонал мен келушілердің кіру және (немесе) шығу құқықтарын шектеуге, ақпаратты жинауға және сақтауға арналған, техникалық жағынан үйлесімді аппараттық құралдардың және (немесе) бағдарламалық қамтылымның жиынтығы;

13) аса қауіпті аймақ – терроризм актісі салдарынан қирауы объектінің қалыпты жұмыс істеуінің айтарлықтай бұзылуына, оның елеулі зақымдануына немесе ондағы аварияға әкеп соғуы мүмкін үй-жай, учаскелер және құрылымдық элементтер;

14) объектінің қауіптілігі жоғары учаскелері – объектінің периметрі бойынша автокөлік құралдарының объектінің ықтимал қауіпті учаскелеріне дейін жоғары жылдамдықпен өтуі үшін жарамды жергілікті жер учаскелері;

15) объектінің периметрі – құқық белгілейтін құжаттарға сәйкес объектінің шекарасы;

15) оқу (профилактикалық) іс-шаралары – персонал мен күзетті оқытудың алғашқы ден қою дағдыларын дарыту мақсатында нұсқамалар мен сабақ түрінде іске асырылатын алдын алу тәсілдері;

17) өткізу режимі – адамдардың санкциясыз кіруі (шығуы), көлік құралдарының кіруі (шығуы), мүлікті кіргізу (шығару), әкелу (әкету) мүмкіндігін жоққа шығаратын, белгіленген тәртіпті регламенттейтін қағидалар жиынтығы;

18) сулардың зиянды әсері – су тасқыны, су басу, топан су басумен табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың туындауына немесе олардың пайда болуы қатеріне негіз болатын сулардың өзге де теріс әсер етуі;

19) су объектілері – шекарасы, көлемі мен су режимі бар құрлық беті рельефтеріндегі және жер қойнауындағы (теңіздер, өзендер, оларға теңестірілген каналдар, көлдер, мұздықтар және басқа да жерүсті және жерасты су объектілері) су шоғырланулары;

20) су объектілерін қорғау – су объектілерін сақтауға, қалпына келтіруге және ұдайы молықтыруға, сондай-ақ судың зиянды әсеріне жол бермеуге бағытталған қызмет;

21) су ресурстары – су объектілерінде жинақталған, пайдаланылатын немесе пайдаланылуы мүмкін жерүсті және жерасты суларының қорлары;

22) су тарту құрылысы – су объектілерінен су алуға арналған құрылыстар мен құрылғылар кешені;

23) су торабы – бір тұстамада орналасқан әртүрлі мақсаттағы технологиялық байланысқан гидротехникалық құрылыстар тобы;

24) су шаруашылығы – су объектілерін пайдалануға, қорғауға және ұдайы молайтуға байланысты экономика саласы;

25) су шаруашылығы объектілері – гидротехникалық құрылыстар: су ресурстарын және тағы басқаларын басқару үшін пайдаланылатын гидротораптар, шлюздер, бөгеттер және тағы басқалар;

26) таранға қарсы құрылғылар (бөгеттер) – көлік құралдарын мәжбүрлеп баяулатуға және (немесе) тоқтатуға арналған инженерлік-техникалық бұйымдар;

27) терроризмге қарсы қорғалу паспорты – объект туралы жалпы және инженерлік-техникалық мәліметтер қамтылатын, оның терроризмге қарсы

қорғалуының жай-күйін көрсететін және террористік тұрғыдан осал объектідегі терроризм актілерінің алдын алу, жолын кесу, барынша азайту және (немесе) салдарын жою жөніндегі іс-шараларды жоспарлауға арналған ақпараттық-анықтамалық құжат;

28) телевизиялық күзет жүйесі – бұзушылықтарды анықтауға және тіркеуге арналған жабық үлгідегі телевизиялық жүйе болып табылатын бейнебақылау жүйесі;

29) тұстама – су торабының құрылыстары орналасқан өзен учаскесі;

30) хабардар ету жүйесі – террористік тұрғыдан осал объектідегі адамдарды төтенше оқиғалар (авария, өрт, дүлей зілзала, шабуыл жасау, террористік акт) кезіндегі дабыл және қалыптасқан жағдайдағы іс-қимылдар туралы жедел хабардар етуге (жарықпен және (немесе) дыбыстық хабарлауға) арналған техникалық құралдар жиынтығы;

31) күзет қызметінің субъектілері - бұл Қазақстан Республикасы Ішкі істер органдарының мамандандырылған күзет бөлімшелері және жеке күзет ұйымдары;

Ескерту. 4-тармаққа өзгеріс енгізілді - ҚР Су ресурстары және ирригация министрінің 06.09.2024 № 141-НҚ (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

5. Нұсқаулық су шаруашылығы объектілерінің қорғалуын, оның ішінде олардың инженерлік-техникалық іріленуін, күзетуді ұйымдастыру тәртібін, өткізу және объектішілік режимдерді жүзеге асыруды, сондай-ақ тиісті құжаттаманы жүргізуді қамтамасыз етудің жалпы тәсілдерін нақтылайды.

6. Террористік тұрғыдан осал су шаруашылығы объектілерін пайдалану кезінде меншік нысанына қарамастан, Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 6 мамырдағы № 305 қаулысымен бекітілген Террористік тұрғыдан осал объектілердің терроризмге қарсы қорғалуын ұйымдастыруға қойылатын талаптардың (бұдан әрі – Талаптар), сондай-ақ осы Нұсқаулықтың сақталуы қамтамасыз етілуге тиіс.

7. Су шаруашылығы объектілерінде терроризм актісін жасауға кедергі келтіру (терроризм актісін жасау қаупін төмендету) шаралар кешенін орындау және мыналарды қамтитын қажетті шарттарды сақтау арқылы қамтамасыз етіледі:

1) объектіде терроризм актісін жасауға және оны жоюға ықпал ететін ықтимал себептер мен жағдайларды айқындау;

2) объектінің ықтимал қауіпті учаскелерін айқындау;

3) объектінің ықтимал қауіпті учаскелерін күзетуді ұйымдастыру;

4) объектінің ықтимал қауіпті учаскелерін объектінің ықтимал қауіпті учаскелерінің аумағына тек белгіленген орындарда ғана өтуді қамтамасыз ететін қажетті инженерлік-техникалық жабдықпен (бейнебақылау аспаптары, қауіпті учаскені қоршау, таранға қарсы құрылғылар және тағыда басқа) жабдықтау және күзетілетін аумақта тұрған адамдардың іс-қимылын бақылау;

5) өткізу пунктін тыйым салынған заттарды анықтауға арналған аспаптармен және жабдықтармен қамтамасыз ету;

6) объектілердің персоналын және күзет қызметі субъектілерінің қызметкерлерін терроризм актісінің жасалу қаупіне бастапқы ден қоюға дайындауды (оқытуды) ұйымдастыру (терроризм актісінің жасалу белгілерін анықтау, бұл туралы басшылықты, құқық қорғау және (немесе) арнаулы мемлекеттік органдарды хабардар ету);

7) күзетілетін аумаққа кіруге құқығы бар лауазымды адамдардың тізбесін, оларға рұқсат беру тәртібін айқындау;

8) терроризмге қарсы қорғалуды қамтамасыз ету талаптарының сақталуын бақылау болып табылады.

8. Су шаруашылығы объектілерінде ықтимал террористік қауіп-қатерлердің салдарын барынша азайту және (немесе) жою шаралар кешенін орындау және мыналарды қамтитын қажетті шарттарды сақтау арқылы қамтамасыз етіледі:

1) Қазақстан Республикасының Ұлттық қауіпсіздік және (немесе) ішкі істер органдарын жасалған терроризм актісі туралы уақтылы хабардар етуге міндетті;

2) су шаруашылығы объектісі персоналының террористік көріністерге ден қою, сондай-ақ жасалған терроризм актісі нәтижесінде туындаған техногендік сипаттағы қатерлерді барынша азайту және (немесе) жою мәселелері бойынша оқу-жаттығуларға, жаттығулар мен эксперименттерге қатысуын уәкілетті мемлекеттік органдар және ұйымдар, жедел басқару органдары жүзеге асырған кезде жүзеге асырады;

3) су шаруашылығы объектісінің персоналы мен күзет қызметі субъектілерінің қызметкерлерін террористік сипаттағы қауіп-қатерлерге бастапқы ден қою дағдыларына оқыту арқылы жүзеге асырылады;

4) су шаруашылығы объектісінде терроризм актісі жасалған жағдайда персоналды және келушілерді құлақтандыруды және эвакуациялауды ұйымдастыру арқылы жүзеге асырылады;

5) су шаруашылығы объектісінің терроризмге қарсы қорғалу паспортын уақтылы жасауға және өзекті жай-күйде ұстауға, оны тиісінше сақтауға;

6) адамдардың өмірі мен денсаулығына тікелей қатер төндіретін жағдайларды қоспағанда, негізгі құтқару, авариялық және өзге де қызметтер келгенге дейін терроризм актісінің салдарларын жоюға және барынша азайтуға бағытталған бастапқы ден қою шараларын ұйымдастыру үшін қажетті күштер мен құралдарды қалыптастырумен қамтамасыз етіледі;

7) су шаруашылығы объектісінің (сумен жабдықтау, электрмен жабдықтау, газ жабдығы, өрт сөндіру) тыныс-тіршілігін қамтамасыз ету жүйелерінің қауіпсіздігін және су шаруашылығы объектісінің персоналы мен келушілерінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша шұғыл шараларды дайындауға және ұйымдастыруға, эвакуациялау жолдарын айқындауға, персоналды қорғау құралдарымен қамтамасыз етуге, қызметтің көрсетілген учаскелеріне адамдарды айқындауға мүмкіндік береді.

2-тарау. Өткізу режимін ұйымдастыруға қойылатын талаптар

9. Өткізу режимі арналған:

1) су шаруашылығы объектісінің аумағына адамдар мен көлік құралдарына санкцияланған рұқсат беруді ұйымдастыру;

2) құқыққа қарсы ниеттері бар адамдарды, сондай-ақ оларды іске асыру үшін пайдаланылуы мүмкін құралдар мен заттарды анықтау болып табылады;

3) су шаруашылығы объектісінің аумағын күзету, су шаруашылығы объектісінің ықтимал қауіпті учаскелерін және оның дағдарысты аймақтарын қорғау, оның ішінде оларда бөгде адамдардың бақылаусыз болуына жол бермеу болып табылады.

10. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 7 қазандағы № 1151 қаулысымен бекітілген Мемлекеттік күзетуге жататын объектілерді айқындау қағидаларына сәйкес мемлекеттік күзетуге жататын объектілерге жатқызылған су шаруашылығы объектілерінде өткізу режимін ұйымдастыру су шаруашылығы объектісі мен мемлекеттік күзет жүзеге асырылатын бөлімшенің басшылары бекітетін өткізу және объектішілік режимді қамтамасыз ету жөніндегі қағидаларға сәйкес жүзеге асырылады.

Мемлекеттік күзетуге жатпайтын су шаруашылығы объектілерінде өткізу режимін ұйымдастыру осы Нұсқаулықтың талаптарына сәйкес жүзеге асырылады.

11. Су шаруашылығы объектілерінің өткізу режимін ұйымдастыру "Мемлекеттік күзетілуі тиіс объектілердің кейбір мәселелері" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 7 қазандағы № 1151 қаулысымен бекітілген Мемлекеттік күзетілуі тиіс объектілерді айқындау қағидаларына сәйкес жүзеге асырылады.

Мемлекеттік күзетілуі тиіс объектілерде өткізу режимі тиісті уәкілетті мемлекеттік орган, ведомстволар және мемлекеттік күзет жүзеге асырылатын бөлімшелер белгілейтін өткізу және объектішілік режимді қамтамасыз ету жөніндегі тәртіппен жүзеге асырылады.

Су шаруашылығы объектілерінің мемлекеттік күзетуге жатпайтын объектілерінде өткізу режимін ұйымдастыру осы Нұсқаулыққа сәйкес жүзеге асырылады

12. Су шаруашылығы объектілерінде өткізу режимін қамтамасыз ету жөніндегі негізгі іс-шаралар:

1) объектіге келген адамдарда олардың жеке басын куәландыратын құжаттарды, сондай-ақ адамдардың кіруіне (шығуына), көлік құралдарының кіруіне (шығуына), мүлікті әкелуге (әкетуге) құқық беретін құжаттарды тексеру;

2) көлік құралдары кірген (шыққан) кезде оларды қарап тексеруді және қарап тексеруді жүргізу;

3) күзетілетін аумақты көзбен шолып қарауды және бөгде адамдар мен белгісіз заттардың болуына қоршауды жүргізу;

4) күзетілетін аумаққа заңсыз жолмен кірген адамдарды мән-жайлар анықталғанға дейін ұстау және қажет болған кезде құқық қорғау органдарының қызметкерлерін шақыру;

5) "Жекелеген қару түрлерінің айналымына мемлекеттік бақылау жасау туралы" және "Күзет қызметі туралы" Қазақстан Республикасы Заңының талаптарына сәйкес күзетілетін аумақтарда тәртіпті қамтамасыз ету, қажет болған кезде су шаруашылығы объектісіне айқын шабуыл жасайтын адамдарға қарсы дене күшін, арнайы құралдарды және/немесе қызметтік қаруды қолдану немесе адамдардың өміріне немесе су шаруашылығы объектісінің қауіпсіздігіне қатер төндіретін басқа да құқыққа қарсы әрекеттер жасау;

б) терроризм актісінің алғышарттарына жедел ден қою (аумаққа тыйым салынған заттарды өткізуге әрекет жасау, объектіге жақын жерде күдікті адамдардың пайда болуы және тағыда басқа) және қажетті ақпаратты ішкі істер органдарына жеткізу болып табылады.

13. Күзетілетін аумақта өткізу режимін тікелей ұйымдастыру үшін объектінің меншік иесі, иеленушісі немесе басшысы өткізу режимін ұйымдастыруға лауазымды адамды және тиісті өткізу режимін қолдайтын бөлімшені айқындайды.

14. Өткізу режимін ұйымдастыруға лауазымды адам өткізу режимі мәселелері бойынша объект басшылығының атынан нұсқау беру және билік ету жөніндегі өкілеттіктері бар объектінің штаттық қызметкерлерінің қатарынан тағайындалады.

15. Тиісті өткізу режимін қолдайтын бөлімшеге объектінің штаттық қызметкерлері тағайындалады. Қызметкерді объектінің өткізу режимін қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларға тарту туралы түпкілікті шешімді объектінің басшысы қабылдайды.

16. Өткізу режимін қамтамасыз ететін бөлімшенің құрамы күзетілетін аумаққа байланысты қызметкерлердің қажетті санының, бірақ кемінде екі қызметкердің кезекшілікке түсуін, сондай-ақ кемінде үш ауысымның болуын көздеуге тиіс.

17. Кезекшілікке түсу тәртібін және кезекшілікті қабылдау және беру жөніндегі іс-шараларды объектінің басшысы айқындайды.

18. Өткізу режимін қамтамасыз ету мақсатында мемлекеттік күзетуге жатпайтын су шаруашылығы объектілерінің басшылығы террористік тұрғыдан осал объектілерді күзетуге тиісті лицензиясы бар жеке күзет ұйымдарымен күзет қызметтерін көрсету туралы шарт жасасуы мүмкін.

Күзет қызметі субъектісімен күзет қызметтерін көрсету туралы шарт жасалған жағдайда, шартта күзет қызметі субъектісінің объектінің терроризмге қарсы қорғалуын қамтамасыз ету жөніндегі міндеттері ескертілуге тиіс.

3-тарау. Профилактикалық және оқу іс-шараларын ұйымдастыруға қойылатын талаптар

19. Профилактикалық және оқу іс-шаралары объектінің негізгі ерекшеліктері, онда терроризм актісі жасалған жағдайда ықтимал салдарлар, терроризм актілерін болғызбау және объект аумағына бөгде адамдардың кіруіне жол бермеу жөніндегі іс-шараларды жүргізу тәртібі туралы, сондай-ақ осы Нұсқаулыққа 1-қосымшаға сәйкес сабақтар тақырыптарының нұсқалары бойынша егер олардың кінәсінен терроризм актісін

жасауға жол берілген болса, қызметтік міндеттерін атқару кезіндегі олқылықтар үшін жауапкершілік туралы су шаруашылығы объектілерінің қызметкерлеріне жеткізу мақсатында жүргізіледі.

20. Оқу-жаттығу іс-шараларын объектілердің меншік иелері, иеленушілері, персоналы бар басшылары, сондай-ақ объектіні күзет қызметі субъектілерінің басшылары күзетуге тартылатын қызметкерлерге ұйымдастырады.

Қызметкерлермен сабақтар жеке немесе бір үлгідегі объектілердің қызметкерлер тобымен дәріс, нұсқама, практикалық іс-қимылдарды орындай отырып жаттығулар түрінде өткізілуі мүмкін, сондай-ақ бейне сабақтар пайдаланылуы мүмкін.

21. Оқу жаттығу іс-шаралары персоналды күдікті адамдар мен заттарды анықтауға, терроризм актісін (актілерін) жасау немесе жасау қаупі жағдайында залалды болдырмау немесе азайту жөніндегі іс-әрекеттерге, оның салдарларынан қорғау тәсілдеріне, келушілер мен персоналды объектіден қауіпсіз және уақтылы эвакуациялауға үйретуді қамтамасыз етеді.

22. Теориялық сабақтар (лекциялар) барысында қажетті ақпарат (регламенттеуші нормативтік құқықтық актілердің талаптары, нұсқаулықтар, іс-қимылдар алгоритмі, су шаруашылығы объектісінің ерекшеліктері және тағыда басқа) жеткізіледі, ал практикалық сабақтар барысында персоналдың іс-қимылы пысықталады:

1) қауіпсіз және кедергісіз эвакуация жүргізу бойынша;

2) терроризм актісі қатері төнген жағдайда;

3) объектіде күдікті адамдар мен заттар, сондай-ақ объектіге тән терроризм актілерін жасаудың өзге де сценарийлері анықталған кезде тыйым салынады.

23. Нұсқама кезінде персоналға объект үшін Террористік қауіптердің неғұрлым ықтимал сипаты мен ерекшелігі және олар туындаған кездегі мінез-құлық қағидалары, салдарларды барынша азайту және жою тәсілдері жеткізіледі.

24. Объектінің өткізу режимін қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларға тартылатын қызметкерлермен терроризмге қарсы қорғаудың инженерлік-техникалық құралдарын пайдалану дағдыларын алу және (немесе) жетілдіру, келушілерді және автокөлік құралдарын қарап тексеру техникасы, жарылғыш құрылғылардың орнатылуы мүмкін орындарды анықтау бойынша қосымша сабақтар өткізіледі.

25. Нұсқама өткізу сипаты мен уақыты бойынша жоспарлы және жоспардан тыс болып бөлінеді.

Осы Нұсқаулыққа 3-қосымшаға сәйкес жоспарлы нұсқама жылына кемінде бір рет, ал маусымдық қызметкерлермен маусымдық жұмыстар басталар алдында жүргізіледі.

Жоспардан тыс нұсқаманы объектілердің меншік иелері, иеленушілері, басшылары немесе өзге де лауазымды адамдары, күзет қызметі субъектілерінің басшылары не өткізілетін оқу-жаттығуларға, жаттығулар мен эксперименттерге тартылған мемлекеттік органдардың өкілдері мынадай:

1) объект орналасқан өңірде террористік қауіптілік деңгейі енгізілген;

- 2) терроризм актісін жасаудың ықтимал қатері туралы ақпарат болған;
- 3) оқу-жаттығуларға, жаттығуларға, эксперименттерге дайындалған;
- 4) күзет іс-шараларын өткізуге дайындалған жағдайларда жүргізеді.

Жоспардан тыс нұсқама жеке немесе қызметкерлер тобымен жүргізіледі. Жоспардан тыс нұсқаманың мазмұны оны жүргізу қажеттілігін тудырған себептер мен мән-жайларға байланысты әрбір нақты жағдайда айқындалады.

26. Практикалық және теориялық сабақтар меншік иесі, иеленуші, су шаруашылығы объектісінің басшысы (күзет қызметі субъектісінің басшысы) бекіткен өткізу кестесіне сәйкес жылына кемінде бір рет кезеңділікпен жүргізіледі.

27. Жұмысқа алғаш қабылданған барлық қызметкерлермен су шаруашылығы объектісінің қорғау тәртібі және терроризм актісін жасау үшін пайдаланылуы мүмкін басқа да ақпаратты жария етуге тыйым салу туралы талаптармен, объектіге шабуыл жасау кезіндегі іс-қимыл тәртібімен таныстыру бойынша сабақтар өткізіледі.

28. Өткізу режимін ұйымдастыру бойынша кезекшілікке түсетін қызметкерлермен нұсқама айына кемінде бір рет өткізіледі. Сондай-ақ, демалыстан, іссапардан және емделуден 10 тәуліктен астам мерзімге келген адамдар міндетті түрде нұсқамадан өтуі тиіс.

29. Шабуыл жасау қаупі төнген немесе ол жасалған кезде қызметкерлердің практикалық іс-қимылдарын орындай отырып жаттығулар кезекші ауысымның әрбір құрамымен айына кемінде бір рет өткізіледі.

30. Су шаруашылығы объектілерінде профилактикалық іс-шара ретінде терроризмге қарсы күрес жөніндегі жедел штабтар өткізу режимін, Су шаруашылығы объектілерінің, сондай-ақ оларда күзет қызметін жүзеге асыратын субъектілердің терроризм актісінің жасалуына кедергі келтіруге, салдарларын барынша азайту мен жоюды қамтамасыз етуге дайындығын бағалауға бағытталған эксперименттер жүргізеді.

31. Осы Нұсқаулыққа 2-қосымшаға сәйкес нұсқамалар мен сабақтарды өткізу туралы терроризмге қарсы қорғау жөніндегі оқу-жаттығу іс-шараларын есепке алу журналына жазба жүргізіледі.

Персонал саны көп (20 адамнан астам) объектілер үшін көрсетілген іс-шаралардың өткізілуін құжаттандыру хаттама немесе анықтама түрінде жүзеге асырылуы мүмкін.

4-тарау. Террористік көріністерге ден қою, сондай-ақ жасалған терроризм актісінің нәтижесінде туындаған техногендік сипаттағы қатерлерді жою мәселелері бойынша өзара іс-қимылды ұйымдастыруға қойылатын талаптар

32. Су шаруашылығы объектілерінің меншік иелері, иеленушілері, басшылары объектіде терроризм актісінің жасалу қаупі немесе жасалуы туралы (оның ішінде жасырын сипаттағы) ақпарат алған кезде ақпаратты дереу жеке өзі немесе ол уәкілеттік берген тұлға арқылы өзінің иелігіндегі байланыс құралдары арқылы аумақтық Ұлттық

қауіпсіздік, ішкі істер органдарына, сондай-ақ қарауында объект болатын мемлекеттік органға (ұйымға) жеткізеді (қайталайды).

33. Телефон байланысы немесе радиобайланыс құралдарының көмегімен ақпарат ұсынған кезде ақпарат беруші тұлға өзінің тегін, атын, әкесінің атын (бар болса), лауазымын, объектінің атауын атай отырып ұсынылады және объектіде терроризм актісінің жасалу қаупі немесе жасалуы туралы қолда бар ақпаратты хабарлайды.

34. Су шаруашылығы объектісіне терроризм актісінің жасалу қатеріне мыналар жатады:

объектіге дайындалып жатқан терроризм актісі туралы хабарлама алу (оның ішінде жасырын);

қорғалатын аумаққа тыйым салынған заттарды заңсыз әкелу (әкелу) әрекеттері;

объектінің аумағында салынған құрылғыларды немесе мақсаты белгісіз заттарды табу;

объект қызметкерлерінің ескертулеріне ден қоймайтын белгісіз күдікті адамдар тобының су шаруашылығы объектісінің жанындағы алымы;

объектінің жанындағы азаматтық тұлғалардың басқа да күдікті әрекеттері, егер объектінің қауіпсіздігін қамтамасыз ететін қызметкерлердің пікірінше, бұл терроризм актісіне дайындық шаралары болуы мүмкін.

35. Су шаруашылығы объектілерінің басшылары немесе олар уәкілеттік берген адамдар ақпаратты мемлекеттік органдарға жеткізгеннен кейін дереу объектіге келуге және терроризм актісін болғызбау немесе оның салдарын жою үшін келген ішкі істер органдарының қызметкерлеріне өзін таныстыруға және оларға терроризмге қарсы операцияны жүргізу үшін қажетті ақпаратты беруге көмек көрсетуге міндетті.

36. Терроризм актісі жасалған немесе дағдарысты жағдайлар туындаған жағдайда жұмыс уақытында су шаруашылығы объектісінің басшысы тағайындаған объектінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуге лауазымды адам ден қоюдың бастапқы шараларын ұйымдастыруға болып табылады.

37. Терроризм актісі жасалған немесе жұмыстан тыс уақытта дағдарысты жағдайлар туындаған жағдайда, алғашқы ден қою шараларын ұйымдастыруға кезекші ауысымның аға қызметкері болып табылады, ол объект басшылығы немесе дағдарысты жағдайды жою үшін келген ішкі істер органдарының өкілдері келгенге дейін ден қоюдың бастапқы шараларын орындауды ұйымдастырады.

38. "Терроризм актісі қатерінің туындауы туралы ақпарат мониторингінің және халықты хабардар етудің мемлекеттік жүйесінің ұйымдастырылуы мен жұмыс істеуі қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Президентінің 2013 жылғы 9 тамыздағы № 611 Жарлығына сәйкес жүзеге асырылатын террористік қауіптіліктің деңгейлерін белгілеу кезінде су шаруашылығы объектілері меншік иелерінің, иеленушілерінің, басшыларының немесе өзге де лауазымды адамдарының мынадай қауіпсіздік шараларын қолдануы мүмкін:

1) террористік қауіптіліктің "сары" деңгейінде:

объектіде өткізу режимін күшейту;

қауіпсіздік, құлақтандыру, бейнебақылау және күзет сигнализациясы жүйелерінің жұмыс қабілеттілігін тексеру және қамтамасыз ету;

келушілерді, персоналды және көлік құралдарын, қажет болған жағдайда арнайы техникалық құралдарды пайдалана отырып тексеру;

алынған ақпаратқа қарай тиісті саладағы мамандарды тарта отырып, күзет қызметтерін көрсету туралы шарт жасасқан күзет қызметі субъектілеріне, дағдарыс жағдайларын оқшаулау жөніндегі функцияларды жүзеге асыратын объектілердің персоналына, қызметшілері мен жұмыскерлеріне нұсқама беру;

терроризм актісін (актілерін) жасау немесе жасау қатері төнген кезде персоналмен іс-қимыл бойынша оқу-жаттығу іс-шараларын өткізу;

эвакуацияланған адамдардың уақытша болатын орындарын, материалдық құндылықтар мен құжаттаманы анықтай отырып, объектілерді шұғыл эвакуациялау мәселелерін пысықтау;

2) террористік қауіптіліктің "қызғылт сары" деңгейі кезінде (террористік қауіптіліктің "сары" деңгейі белгіленген кезде қабылданатын шаралармен қатар):

терроризм актілеріне ден қою, сондай-ақ жасалған терроризм актісінің нәтижесінде туындаған техногендік сипаттағы қатерлерді жою мәселелері бойынша терроризмге қарсы күрес жөніндегі уәкілетті мемлекеттік органдармен және ұйымдармен, жедел штабтармен бірлескен іс-қимылдарды пысықтау;

күзет қызметтерін көрсету туралы шарт жасасқан күзет қызметі субъектілерін, дағдарысты жағдайларды оқшаулау жөніндегі функцияларды жүзеге асыратын объектілердің персоналын, қызметшілері мен жұмыскерлерін жоғары дайындық режиміне келтіру;

3) террористік қауіптіліктің "қызыл" деңгейі белгіленген кезде (террористік қауіптіліктің "сары" және "қызғылт сары" деңгейлері енгізілген кезде қолданылатын шаралармен қатар):

адамдарды құтқару жөнінде шұғыл шаралар қабылдау, құтқару қызметтері мен құралымдарының үздіксіз жұмыс істеуіне жәрдемдесу;

су қоймаларындағы су деңгейін төмендету (жоғары тұрған басшылықпен және дағдарысты жағдайды жою үшін келген ішкі істер органдарының өкілдерімен келісім бойынша);

күзет қызметін тоқтата тұру (су шаруашылығы объектісін күзетуді дағдарысты жою үшін келген ішкі істер органдарының өкілдеріне бергеннен кейін).

5-тарау. Террористік тұрғыдан осал объектінің терроризмге қарсы қорғалу паспортын әзірлеуге және онымен жұмыс істеуге қойылатын талаптар

39. Террористік тұрғыдан осал әрбір объектіге террористік тұрғыдан осал объектінің терроризмге қарсы қорғалуының паспорты әзірленеді.

Паспорт объектінің терроризмге қарсы қорғалуының жай-күйін көрсететін ақпараттық-анықтамалық құжат болып табылады және объектіде терроризм актісінің алдын алу (жолын кесу) және объектіде терроризм актісінің салдарын барынша азайту (жою) жөніндегі іс-шаралар тізбесін қамтиды.

40. Объектінің терроризмге қарсы қорғалу паспорты (бұдан әрі – паспорт) "Террористік тұрғыдан осал объектілердің терроризмге қарсы қорғалуының үлгілік паспортын бекіту туралы" Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрі 2023 жылғы 14 маусымдағы № 481 мен Қазақстан Республикасының Ұлттық қауіпсіздік комитеті төрағасының 2023 жылғы 26 маусымдағы № 51/қе бірлескен бұйрығына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде №32950 болып тіркелген) сәйкес бір мезгілде электрондық нұсқаны әзірлей отырып, екі данада жасалады".

Паспортты әзірлеу кезінде паспортта ашылатын мәліметтер қол жетімділігі шектеулі ақпаратқа жататынын және оны әзірлеу кезінде таратылуы шектеулі ақпаратқа қойылатын заңнама талаптарын сақтау қажет екенін ескеру қажет.

Мемлекеттік құпияларды құрайтын мәліметтермен жұмыс жүргізілетін объектілерде паспорт осы талаптарға сәйкес және "Мемлекеттік құпиялар туралы" Қазақстан Республикасының Заңын ескере отырып әзірленеді.

Ескерту. 40-тармаққа өзгеріс енгізілді - ҚР Экология және табиғи ресурстар министрінің 15.08.2023 № 239 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

41. Су шаруашылығы объектісінің меншік иесі, иесі, басшысы паспортты әзірлеуге, сақтауға және паспорт деректерін уақтылы жаңартуға қызметкерді тағайындайды.

42. Паспорттың жобасы объектінің меншік иесі, иеленуші, объект басшысы объектіні террористік тұрғыдан осал объектілердің, облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың тізбесіне (бұдан әрі – аумақтық тізбе) енгізу туралы тиісті хабарламаны алған сәттен бастап 45 жұмыс күні ішінде жасалады. Жекелеген жағдайларда терроризмге қарсы комиссияның шешімі бойынша объектінің күрделілігін ескере отырып, паспорт жасаудың өзге де мерзімдері белгіленуі мүмкін.

Паспорттың жобасы Үлгілік паспортта белгіленген лауазымды адамдарға жасалғаннан кейін күнтізбелік он күн ішінде келісуге жіберіледі.

Паспорт жобасын келісу мерзімі 15 жұмыс күнінен аспайды.

Келісілгеннен кейін 10 жұмыс күні ішінде паспортты объектінің құқық иесі болып табылатын ұйымның, ұйым бөлімшесінің меншік иесі, иесі немесе басшысы (оның ішінде оны жаңарту кезінде) бекітеді.

Бір құқық иеленуші жасаған кезде паспортты объектінің басқа құқық иеленушілерімен келісім бойынша объект басшысы бекітеді.

Паспорттың көшірмелерінің (электрондық көшірмелерінің) саны және оларды объектінің басқа құқық иеленушілеріне жіберу олардың құқық иеленушілері арасындағы жазбаша келісімде айқындалады.

43. Объектінің терроризмге қарсы қорғалу паспорты қызметтік іс жүргізуде міндетті түрде тіркелуге жатады. Құжаттың бірінші данасында құжаттың көшірмелері кімге және қандай нөмірлер үшін жіберілгені туралы ақпарат болуы керек.

44. Паспорттың бірінші данасы (түпнұсқасы) қол жетімділігі шектеулі ақпаратпен жұмысты ұйымдастыруға қойылатын талаптарға сәйкес тұлғада немесе объектінің құқық иесі болып табылатын ұйым басшысының бұйрығымен айқындалған объектінің бөлімшесінде сақталады.

Паспорттың екінші данасы және паспорттың электрондық нұсқасы (PDF форматында электрондық ақпарат тасығышта) ол бекітілген немесе түзетілген күннен бастап күнтізбелік он күннен кешіктірілмейтін мерзімде сақтау үшін Қазақстан Республикасының ішкі істер органдарының аумақтық бөлімшелеріне жіберіледі.

45. Паспорт өзгерген жағдайда түзетіледі:

- 1) меншік құқығы,
- 2) объектінің басшысы;
- 3) объектінің атауы;
- 4) объектінің негізгі мақсаты өзгерген;

5) Егер конструкциясына өзгерістер жүргізілген болса, объектінің, іргелес аумақта құрылыс салудың жалпы алаңы мен периметріне немесе үйлерді (құрылыстар мен ғимараттарды) және инженерлік жүйелерді күрделі жөндеу, реконструкциялау аяқталғаннан кейін;

б) объектінің ықтимал қауіпті учаскелері;

7) объектінің терроризмге қарсы қорғалуын қамтамасыз ету үшін тартылатын техникалық құралдар негізінде жүзеге асырылады.

46. Паспортқа түзетулер енгізу оның өзгеру себебі туындаған сәттен бастап 20 жұмыс күні ішінде жүзеге асырылады. Жекелеген жағдайларда терроризмге қарсы комиссияның шешімі бойынша объектінің күрделілігіне және енгізілетін өзгерістерге қарай өзге де мерзімдер белгіленуі мүмкін.

Паспортқа объектінің құқық иеленушісі немесе паспортқа қол қоюға уәкілетті ұйым болып табылатын ұйым басшысының қолымен куәландырылған өзгерістер енгізіледі. Өзгерістер болған паспорттың элементтері ғана ауыстырылуға жатады. Бір мезгілде объектінің құқық иесі болып табылатын ұйым басшысының қолы қойылған тиісті өзгерістер туралы ақпарат паспорттың екінші данасына қоса тіркеу үшін Қазақстан Республикасының ішкі істер органдарына жіберіледі.

47. Паспорт толық ауыстыруға жатады:

- 1) кемінде 5 жылда бір рет;

2) паспорт мәтіні тармақтарының жартысынан астамына түзетулер енгізген жағдайда толық ауыстырылады.

48. Объектінің меншік иесі, иеленушісі, басшысы республикалық, облыстық, республикалық маңызы бар қала, астана, аудан (облыстық маңызы бар қала) және терроризмге қарсы күрес жөніндегі теңіз жедел штабы (бұдан әрі – жедел штаб) өкілдерінің сұрау салуы бойынша оларға объектінің паспортын беруге міндетті, жедел штаб өкіліне паспорттың көшірмесін немесе өзін беру таратылуы шектелген құжаттар үшін белгіленген талаптарға сәйкес жүзеге асырылады.

49. Жедел штаб өкіліне паспортты жедел беруді қамтамасыз ету мақсатында паспортқа екі данада тізімдеме жасалады. Тізімдеменің бір данасы паспортпен бірге қажет болған жағдайда жедел штаб өкіліне беріледі. Тізімдеменің екінші данасы паспортты сақтауға адамда қалады.

50. Күші жойылған паспорт тиісті акт жасала отырып, комиссиялық тәртіппен жойылуға жатады.

Акт объектінің құқық иеленушісі болып табылатын ұйымда қалады.

Актінің көшірмесі паспорттың екінші данасын сақтау орны бойынша жіберіледі.

6-тарау. Террористік тұрғыдан осал объектілерді инженерлік-техникалық жабдықтармен жарақтандыруға қойылатын талаптар

51. Объектілердің терроризмге қарсы қорғалуына қойылатын сараланған талаптарды белгілеу мақсатында терроризм актісі жасалуының ықтимал салдарларына қарай және оның инфрақұрылым мен тіршілікті қамтамасыз ету үшін маңыздылығы негізінде су шаруашылығы объектілерін топтарға бөлу жүргізіледі:

1-топ – қирауы жаһандық немесе өңірлік ауқымдағы төтенше жағдайларға әкеп соғуы мүмкін объектілер;

2-топ – қирауы жергілікті ауқымдағы төтенше жағдайларға әкелуі мүмкін объектілер.

Төтенше жағдай "Табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың сыныптамасын белгілеу туралы" Қазақстан Республикасының Төтенше жағдайлар министрінің міндетін атқарушының 2023 жылғы 10 мамырдағы № 240 бұйрығына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 32469 болып тіркелген) сәйкес жергілікті, жаһандық немесе өңірлік ауқымдағы төтенше жағдай ретінде жіктеледі.

Объектілердің топқа тиесілігі жұмыс істеп тұрған (пайдаланылатын) объектілерге қатысты, объектілерді пайдалануға беру кезінде, сондай-ақ бұрын жатқызылған топтың өзгеруіне әсер етуі мүмкін объектілердің сипаттамалары өзгерген жағдайда қаралады.

Объектіде терроризм актісін жасаудың ықтимал салдарлары қайтыс болуы немесе денсаулығына зиян келтіруі мүмкін адамдардың саны және ықтимал материалдық нұқсан туралы болжамды көрсеткіштер негізінде айқындалады.

Ескерту. 51-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Су ресурстары және ирригация министрінің 06.09.2024 № 141-НҚ (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

52. Міндетті мемлекеттік күзетуге жататын 1 және 2-топ объектілері Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 7 қазандағы № 1151 қаулысымен бекітілген Мемлекеттік күзетілуі тиіс объектілердің инженерлік-техникалық нығайтылуы жөніндегі талаптарға сәйкес инженерлік-техникалық жабдықпен жарақталады.

Террористік тұрғыдан осал, 2-ші топқа кіретін және мемлекеттік күзетуге жататын объектілердің тізбесіне енгізілмеген су шаруашылығы объектілері осы Нұсқаулықтың талаптарына сәйкес инженерлік-техникалық жабдықпен жарақтандырылады.

Бұл ретте Террористік тұрғыдан осал объектілеріне қойылатын талаптардың 81-тармағына сәйкес су шаруашылығы объектілері объектінің ықтимал қауіпті учаскелерінде ғана инженерлік-техникалық жабдықпен жарақталады.

Осы учаскелерге апаратын бағыттарда инженерлік-техникалық жарақтандырудың барынша жоғары тығыздығы қамтамасыз етіледі.

53. Террористік тұрғыдан осал су шаруашылығы объектілерін жарақтандыру үшін мынадай инженерлік-техникалық құралдар пайдаланылады:

1) объектінің периметрін жабдықтау бойынша:

периметрді қоршау;

бақылау-өткізу пункттері;

таранға қарсы құрылғылар (қауіптілігі жоғары учаскелер үшін);

қол жеткізуді шектеу құралдары;

күзеттік жарықтандыру жүйелері мен құралдары;

қабылдамау аймақтары (қажеттілігіне қарай);

2) объектідегі жағдайды бақылау бойынша:

байланыс жүйелері мен құралдары;

хабарлау жүйелері мен құралдары;

күзет және дабыл сигнализациясы жүйелері мен құралдары;

телевизиялық күзет жүйелері;

техникалық тексеру құралдары;

бақылау мұнаралары;

3) қауіпсіздік жүйесінің жұмысын қамтамасыз ететін:

резервтік, үздіксіз электрмен жабдықтау жүйелері мен құралдары.

Террористік тұрғыдан осал объектілерді осы тармақта тікелей көрсетілмеген, бірақ сол міндеттер мен функцияларды орындайтын немесе сол мақсаттарға жауап беретін өзге де инженерлік-техникалық жабдықпен жарақтандыруға жол беріледі.

54. Су шаруашылығы объектілерінің ықтимал қауіпті учаскелері периметрі бойынша адамдар мен көлік құралдарының бақылау-өткізу пунктін айналып өтіп, объектіге және объектіден еркін өтуіне кедергі жасайтын қоршаумен жабдықталады.

Қоршау күрделі құрылыс болып табылады және үлгілік жобалар бойынша салынады.

Қоршау болуы керек:

- 1) еркін өтуді болдырмайтын және объектінің режимдік шарттарын қанағаттандыратын биіктік пен топыраққа тереңдік;
- 2) дизайн қарапайымдылығы, жоғары беріктігі мен беріктігі;
- 3) оны еңсеруді жеңілдететін тораптар мен конструкциялардың болмауы.

Сыртқы қоршауда жабылмайтын есіктердің, қақпалардың, қақпалардың, сондай-ақ тесіктердің, ойықтардың және басқа да зақымданулардың болуына жол берілмейді.

Қауіптілігі жоғары учаскелерде периметрді таранға қарсы және (немесе) өзге де қосымша бөгегіш құрылғыларды орнату арқылы күшейтуге болады.

Периметр инженерлік-техникалық конструкциялардан басқа жарықтандыру, байланыс және телевизиялық бақылау жүйесі құралдарымен жабдықталады.

55. Бақылау-өткізу пункттерінің саны объектіге кіретін жолдардың санына байланысты айқындалады.

Автокөліктік бақылау-өткізу пункті адамдардың өтуіне арналған бақылау-өткізу пунктіне жақын орналасады.

Бақылау-өткізу пункттері ғимараттарының (үй-жайларының) сыртқы қоршау конструкциялары (қабырғалары мен жабындары) құқыққа қарсы сипаттағы іс-әрекеттерді қоса алғанда, сыртқы әсерлерге төзімді болуға және жақсы шолуға ие болуға тиіс.

Бақылау-өткізу пункті келушілердің жеке заттарын сақтау камерасымен, тексеріп қарауға арналған орынмен, күзет бөлімшелерінің қызметкерлерін орналастыруға арналған қызметтік үй-жаймен, техникалық қауіпсіздік жүйелерімен (концентраторлармен, пульттермен, күзеттік телевизияның бейнебақылау құрылғыларымен және тағыда басқа), өткелді (өтуді) ашу тетігін басқару құрылғыларымен, күзеттік жарықтандырумен және санитариялық тораппен жабдықталады.

Бақылау-өткізу пунктінде адамдардың рұқсатсыз өтуін болдырмау үшін автоматтандырылған немесе механикалық қол құрылғылары орнатылады.

Бақылау-өткізу пунктін тексеру жүргізу үшін қажеттілігіне немесе қызметтік қажеттілігіне қарай металдардың әртүрлі типтерін тануға қабілетті стационарлық немесе қол құралдарымен жабдықтауға жол беріледі.

Көлік құралдарына арналған бақылау-өткізу пункті үлгілік жылжымалы немесе айқара ашылатын қақпалармен, сондай-ақ қарау алаңдарымен немесе оларды қарауға арналған эстакадалармен, шлагбаумдармен жабдықталады.

Бақылау-өткізу пунктінің үй-жайы байланыс, өрт сөндіру құралдарымен жарақталады және орталықтандырылған бақылау пультіне қосылған дабыл сигнализациясы жүйесімен жабдықталады.

56. Кіруді шектеу құралдары бақылау-өткізу пункттері арқылы объектінің бақыланатын аумағына рұқсатсыз кіруге кедергі келтіретін физикалық тосқауылға арналған.

Су шаруашылығы объектілерінде қол жеткізуді шектеудің мынадай құралдары белгіленеді:

- 1) қақпалар (есіктер);
- 2) қоршау.

Қақпалар мен қоршаулар болуы керек:

- 1) Оның еркін жүріп өтуін болдырмайтын биіктік;
- 2) жоғары беріктігі мен ұзақ төзімділігі;

3) оның еңсерілуін және қорғалатын аумаққа кіруін жеңілдететін тораптар мен конструкциялардың болмауы.

Қақпалар арнайы электромагниттік (кернеуді өшіру түрінде сигнал берілген кезде ғана ашылады) немесе электромеханикалық (ашылатын импульс қақпа ашылғанға дейін және қайтадан жабылғанға дейін жұмыс істейтін режимде жұмыс істейді) құлыптармен жабдықталуы керек.

Қақпаларда электр жетегі және қашықтықтан басқару, оларды авариялық тоқтатуға және қолмен ашуға арналған құрылғылар болуы тиіс, олар өздігінен ашылуды (қозғалысты) болдырмауға арналған шектегіштермен немесе тоқтатқыштармен жарақталады.

Қақпаларды басқару пульті оларға бөгде адамдардың кіруіне жол бермейтін орындарда орналастырылады.

57. Таранға қарсы құрылғы объектінің периметрі бойынша қауіптілігі жоғары учаскелер болған кезде көлік құралдарын мәжбүрлеп тоқтатуға арналған.

Объектінің периметрі бойынша қауіптілігі жоғары учаскелерді болдырмау мақсатында бұл учаскелер олардың өту мүмкіндігін болдырмайтын бетон немесе металл конструкциялармен қоршалуы тиіс, ал автокөліктік бақылау-өткізу пунктіне апаратын жол учаскелері қақпадан 30 м аспайтын қашықтықта 90 градусқа бұрылуы тиіс.

Шлагбаум, көтергіш кедергілер, жылжымалы бағаналар және сол функцияны орындайтын басқа да конструктивтік шешімдер қабылданады.

58. Объектінің ықтимал қауіпті учаскесінің периметрі бойынша күзеттік жарықтандыру желісі сыртқы жарықтандыру желісінен бөлек орындалады және дербес учаскелерге бөлінеді.

Негізгі және ішкі қосалқы қоршауды жарықтандыру (жарықтандырылуы кемінде 100 люкс) жергілікті табу учаскелерін ескере отырып, периметрді қорғау жүйелерінен қосу мүмкіндігіне ие болуы тиіс.

Күзеттік жарықтандыру аспаптары ретінде құйылатын Жарық прожекторлары, қыздыру лампалары бар немесе ұқсас үлгідегі шамдар қолданылуы тиіс.

Жарықтандыру аспаптарын бақылау-өткізу пункті бақылаушыларының көзін қарықтырмайтындай етіп орналастырылады.

Шамдар арасындағы қашықтық, олардың қуаты мен конструкциясы жарықтандыру нормалары бойынша қажетті жарықтың тұтас, біркелкі жолағын жасау есебінен таңдалуы тиіс.

Күзеттің қызметтік үй-жайлары үшін жарықтандыру нормаларын айқындау қолданыстағы нормалар мен қағидалар негізінде жүргізілуге тиіс.

Күзеттік жарықтандыру қамтамасыз етіледі:

1) шамдардың жарық нүктелері жабылатындай және ені кемінде 3 метр тұтас жолақ құрайтындай қажетті біркелкі жарықтандырумен;

2) техникалық құралдар іске қосылған кезде бір учаскеде немесе бүкіл периметр бойынша жарықтандыруды автоматты түрде қосу мүмкіндігімен;

3) жарықтандыруды басқару мүмкіндігі – кез келген учаскені немесе бүкіл периметрді жарықтандыруды қосу.

Күзеттік жарықтандыру шырақтары аумақтың ішіндегі қоршау желісіне тікелей жақын жерде, қызмет көрсету үшін қолайлы және қауіпсіз орындарда орнатылады.

Бақылау-өткізу пункттерінің үй-жайлары авариялық жарықтандырумен қосымша жабдықталуы тиіс. Жұмыс жарығының авариялық жарықтандыруға және кері ауысуы автоматты түрде жүзеге асырылады.

Автокөлік бақылау-өткізу пункттерін жарықтандыру көлікті және тасымалданатын жүктерді тексеруді қамтамасыз етуі тиіс. Жарықтандыру аспаптары тексеріп қаралатын көлікті, оның ішінде төменнен де біркелкі жарықтандыру жүзеге асырылатындай орналасады. Қажет болған жағдайларда тасымалды жарықтандыруды пайдалану мүмкіндігін көздеу керек.

59. Террористік тұрғыдан осал су шаруашылығы объектілерінің ықтимал қауіпті учаскелерінде сыртқы қоршаудың ішкі жағынан қабылданбау аймағы көзделеді, ол әлеуетті қауіпті учаскеге дейінгі кемінде 500 метр қашықтықты және металл торлы қоршау, оның ішінде дамба акваториясында орнатуды көздеуі тиіс.

Қабылдамау аймағы мұқият жоспарлануы және тазалануы керек. Онда қауіпсіздік пен көзбен шолып бақылаудың техникалық жүйелерін қолдануды қиындататын ешқандай құрылыстар мен заттарға жол берілмейді.

Қабылдамау аймағының ені техникалық күзет құралдарының кешенін орналастыру мүмкіндігін ескере отырып таңдалады және кемінде 3 метр құрайды.

60. Жедел байланыс жүйесі мыналарды қамтамасыз етуі керек:

1) жедел байланыс жүйелері үшін белгіленген тәртіппен бөлінген жиілік диапазоңдарындағы жұмысты;

2) күзет пунктіндегі кезекші мен қызмет көрсету аумағындағы күзет нарядтары арасындағы екі жақты радиобайланыс;

3) қызмет көрсету аумағы шегінде күзет нарядтары арасындағы екі жақты радиобайланыс;

4) су шаруашылығы объектілерінде және іргелес аумақта белгіленген байланысты қамтамасыз ету үшін жеткілікті сыйымдылық және қызмет көрсету аймағы;

5) берілетін ақпаратты қорғау;

6) негізгі жабдықты, коммутация орталығын және жүйенің диспетчерлік орталығын негізгі (және керісінше) ажыратылған кезде резервтік электрмен қоректендіруге автоматты түрде өту мүмкіндігі. Резервтік қоректендіру көзінен жұмыс істеу уақыты – кемінде 2 сағат.

Жедел байланыс жүйесі компоненттерінің конструкциясы оларды пайдалану, қызмет көрсету және жөндеу кезінде қызмет көрсетуші персоналдың электр қауіпсіздігін қамтамасыз етуі тиіс.

61. Хабарлау жүйесі жүзеге асыруы тиіс:

1) ғимараттарға, үй-жайларға, адамдар тұрақты немесе уақытша болатын объект аумағының учаскелеріне дыбыстық және (немесе) жарықтық сигналдар беруді қамтамасыз етеді;

2) қауіптілік сипаты, эвакуациялау қажеттілігі мен жолдары, адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бағытталған басқа да іс-қимылдар туралы сөйлеу ақпаратын трансляциялауды қамтиды;

3) "Азаматтық қорғау туралы" Қазақстан Республикасы Заңының нормаларына сәйкес құлақтандыру сигналдарын жеткізу.

Объектіде құлақтандыру жоспары әзірленеді, оған мыналар кіреді:

1) лауазымдық міндеттерінде штаттан тыс жағдайлардың алдын алу немесе олардың салдарын жою жөніндегі іс-шараларға қатысуы көзделген қызметкерлерді шақыру схемасын;

2) штаттан тыс жағдайлар кезінде қызметкерлердің іс-қимыл алгоритмдері;

3) эвакуациялау жоспарлары;

4) хабардар ету сигналдарының жүйесі.

Құлақтандыру жүйесінің іс-қимылы барысында адамдарды эвакуациялау қоса жүргізілуі тиіс:

1) авариялық және күзеттік жарықтандыруды қосумен;

2) эвакуациялық процесті қиындататын (өту жолдарында адамдардың топталуы) дүрбелеңнің және басқа да құбылыстардың алдын алуға бағытталған арнайы әзірленген мәтіндерді хабардар ету жүйесі арқылы берумен қамтамасыз етіледі.

Хабардар ету сигналдары басқа мақсаттағы сигналдардан ерекшеленуі тиіс.

Хабарлағыштардың саны және олардың қуаты адамдар тұрақты немесе уақытша болатын барлық жерлерде қажетті естілуді қамтамасыз етуі тиіс.

Күзетілетін аумақта рупорлық дауыс зорайтқыштарды қолданған жөн. Олар жарықтандыру тіректеріне, ғимараттардың қабырғаларына және басқа да конструкцияларға орнатылуы мүмкін.

Объектідегі дауыс зорайтқыштарды орналастыру дұрыстығы мен саны берілетін сөйлеу хабарламаларының анықтығына сол жерде эксперименттік жолмен анықталады және нақтыланады.

Хабарлау жүйелерінің коммуникацияларын объектінің радиотрансляциялық желісімен біріктіріп жобалауға жол беріледі.

62. Күзет сигнализациясы жүйесімен объектінің сындарлы аймақтарына тікелей жақын орналасқан аумақ жабдықталады, ол индустриялық кедергілерден және көлік құралдары, құстар мен ұсақ жануарлардың (кеміргіштер, қояндар және тағыда басқа) әсерінен туындайтын кедергілерден қорғалуы тиіс.

Күзетілетін аймақтар сындарлы аймақтарға кез келген тараптан жақындаған кезде кемінде күзеттің екі шебі бұзушылықты тіркейтіндей етіп орналастырылады.

Күзеттің әрбір шебінен дабыл хабарламалары орталықтандырылған бақылау пультіне немесе объектінің ішкі күзет пультіне шығарылады.

Ішкі күзет пульттері күзет бөлімшелерінің қызметтік үй-жайларында немесе осы мақсаттар үшін арнайы жабдықталған үй-жайларда орналастырылады.

Күзет сигнализациясы жүйесі белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасының Мемлекеттік сертификаттау жүйесінің мемлекеттік тізілімінде аккредиттелген және тіркелген сертификаттау органдарында, сынақ зертханаларында (орталықтарында) сертификаттаудан өтеді.

63. Телевизиялық бейнебақылау жүйесі мыналарды қамтамасыз етуі тиіс:

1) күзетілетін аймақтардың, үй-жайлардың, периметрдің және объект аумағының жай-күйі туралы көрнекі ақпаратты күзет бөлімшесінің арнайы бөлінген үй-жайындағы Жергілікті бақылау пунктінің не автоматтандырылған режимдегі орталықтандырылған күзет пунктінің мониторларына беру;

2) оқиғаларды кейіннен талдау үшін бейнеақпаратты сақтау (ақпаратты сақтау мерзімі кемінде 30 тәулікті құрайды);

3) оқиғаларды автоматты режимде немесе оператордың командасы бойынша бейнеқұжаттау;

4) бұрын жазылған ақпаратты ойнату;

5) телекамераның уақытын, күнін және сәйкестендіргішін белгілеу арқылы бейнежазбаға жедел қол жеткізу;

6) жедел басқару орталықтарының ақпараттық кіші жүйелеріне қосылу не аумақтық полиция органдарының кезекші бөлімдеріне бейнесурет беру мүмкіндігін қамтамасыз етеді.

Объектіде телевизиялық бейнебақылау жүйесімен жабдықталады:

1) күзетілетін аумақтың периметрі;

2) бақылау-өткізу пункттері;

3) тексеріп қарау үй-жайлары (бөлмелері), көлікті тексеріп қарау аймағы;

4) сындарлы аймақтары бар аумақ пен үй-жайлар, оларға өту жолдары;

5) объект басшысының (меншік иесінің) қалауы бойынша басқа да үй-жайлар жатады.

Объектінің аумағын немесе периметрін бақылауға арналған бейнекамералар климаттық аймаққа сәйкес сыртқы қондырғылар үшін климаттық факторлардың әсер ету жағдайларында жұмыс істеуі не климаттық факторлардың әсер етуі кезінде жұмыс қабілеттілігін қамтамасыз ететін тұмшаланған термокалталарда орналасуы тиіс.

Егер күзетілетін аймақтың жарықтандырылуы телекамералардың сезімталдығынан төмен болса, тәуліктің қараңғы уақытында көрінетін немесе инфрақызыл жарық диапазонының күзеттік жарықтандырылуы қосылуы тиіс. Күзеттік жарықтандыру аймақтары телекамералардың шолу аймағымен сәйкес келуі тиіс.

Телевизиялық бейнебақылау жүйесін және өрттерді анықтау және сөндіру жүйелерін автоматтандырылған күзет кешеніне біріктіру ұсынылмайды.

Телевизиялық күзетілетін объектінің жүйесіне кіретін бейнебақылау жүйелеріне қойылатын техникалық талаптар Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитеті төрағасының 2020 жылғы 27 қазандағы № 69 бұйрығымен бекітілген бейнемониторингтің ұлттық жүйесінің жұмыс істеу қағидаларында (бұдан әрі – бейнемониторингтің ұлттық жүйесінің жұмыс істеу қағидалары) көзделген бейнебақылау жүйелерінің ең төмен техникалық мүмкіндіктеріне сәйкес келуге тиіс.

64. Қарап тексерудің техникалық құралдары қаруды, объектіге және объекіден рұқсатсыз әкелуге (шығаруға), әкелуге (әкетуге) тыйым салынған басқа да заттар мен заттарды табу үшін объектілерде қолданылады. Су шаруашылығы объектілеріне алып өтуге тыйым салынған заттардың тізбесі осы Нұсқаулыққа 4-қосымшада көрсетілген.

Объектіні техникалық қарап тексеру құралдарымен жарақтандыру объектілерге тән қатерлерге, оның жұмыс істеу ерекшеліктеріне сәйкес келуге тиіс.

Су шаруашылығы объектілеріндегі техникалық тексеріп қарау құралдарының тізбесіне мыналар кіреді:

1) металл іздегіштер;

2) тексеріп қарау эндоскоптары мен айналары.

Металл іздегіштер (металл детекторлар) суық және атыс қаруын, құрамында металл бар жарылғыш құрылғыларды (гранаталарды) табуды қамтамасыз етеді және құрамында металл бар өнімдердің әртүрлі түрлерін алып өтуге тыйым салынады және портативті (қол) аспаптар түрінде орындалуы тиіс. Олар мыналарды қамтамасыз етуі керек:

қара және түсті металдар мен олардың қорытпаларын анықтау және қажет болған жағдайда тану;

металлдың әртүрлі массаларын анықтауға қайта конфигурациялау мүмкіндігі.

Тексеріп қарау эндоскоптары мен айналар қол жеткізу қиын жерлерді көзбен шолып қарауды жеңілдету және олардағы жарылғыш құрылғыларды, атыс және суық қаруды, контрабанданы, ақпаратты жасырын алу құралдарын және басқа да объектілерді анықтау үшін қолданылуы тиіс. Техникалық эндоскоптар мен бейнескоптар әртүрлі қуыстарды, арналарды және салыстырмалы түрде шағын тесіктер арқылы ғана қол жеткізуге болатын басқа да жерлерді көзбен шолып қарау үшін қолданылуы тиіс. Олар мыналарды қамтамасыз етуі керек:

икемді және жартылай қатты конструкциялар үшін кемінде 40 градус көру бұрышымен кемінде 1500 мм қашықтыққа және қатты құрылымдар үшін 90 градус қашықтыққа жету;

тексеру орнын жарықтандыру, жарықтандыру жағдайларын реттеу мүмкіндігі;

тексеру нәтижелерін бейнеқұжаттау;

экологиялық қауіпсіздік және электромагниттік үйлесімділік.

65. Су шаруашылығы объектілеріндегі бақылау мұнаралары шолуды ұлғайту және қорғалатын аумақты көруді жақсарту үшін орнатылады.

Мұнараның биіктігі мен оны орнату орны жер бедеріне, конфигурациясына және жергілікті жағдайларға байланысты анықталады.

Мұнараның құрылымы күзетшіні атыс қаруымен зақымданудан қорғауды қамтамасыз етуі керек.

Көрінуді жақсарту үшін күзет наряды бинокльмен қамтамасыз етіледі. Бинокль бақылау мұнарасынан қорғалатын аумақтарға алыс жолдарды қарауға мүмкіндік беретін рұқсат ету қабілетіне ие болады.

66. Резервтік, үздіксіз электрмен жабдықтау жүйелері мен құралдары негізгі желілік қоректендіру болмаған кезде жабдықтың кемінде 12 сағат жұмысын қамтамасыз ететін аккумуляторлық қолдауы бар үздіксіз қоректендіру көздерінің күзет сигнализациясы, кіруді бақылау және басқару жүйелерін қамтамасыз етуі тиіс.

Автономды резервтік электрмен қоректендіру көздері кіруді бақылау және басқару жүйесінің, телевизиялық бейнебақылау жүйесінің, күзет және кезекші жарықтандырудың жұмысын қамтамасыз етуге тиіс:

1) қалалар мен қала үлгісіндегі кенттерде – кемінде 24 сағат;

2) ауылдық аудандарда – кемінде 48 сағат;

3) қатынауы қиын аудандарда – кемінде 72 сағат.

67. Телевизиялық күзет және құлақтандыру жүйелерін қоспағанда, объектілерді қажетті инженерлік-техникалық жабдықпен жарақтандыру мүмкін болмаған жағдайда, нұсқаулыққа сәйкес олардың болмауын өтейтін өзге де инженерлік-техникалық шешімдер және (немесе) қауіпсіздік шаралары қабылданады.

Объектіні инженерлік-техникалық жабдықпен жарақтандыру жөніндегі іс-шараларды аяқтау мерзімі объектіге террористік тұрғыдан осал мәртебе беру туралы хабарлама алынған кезден бастап 6 айдан аспайды.

Объектінің инженерлік-техникалық жабдығы әрдайым жұмыс жағдайында ұсталуды тиіс.

Террористік тұрғыдан осал объектілер меншік иесінің, иеленушісінің, басшысының немесе өзге де лауазымды адамдарының шешімі бойынша объектіде қосымша инженерлік-техникалық жабдық орнатылуы мүмкін.

Террористік тұрғыдан осал су шаруашылығы объектілерінің терроризмге қарсы қорғалуын ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулыққа 1-қосымша

Сабақ тақырыптарының нұсқалары

№ р/с	Тақырыптар атаулары	Өткізу нысаны	Білім алушылар контингенті
1.	Объектіні қорғау тәртібі жөніндегі ақпаратты және терроризм актісін жасау үшін пайдаланылуы мүмкін басқа да ақпаратты жария етуге тыйым салу туралы талаптармен танысу	Лекция	Жұмысқа алғаш қабылданған объектінің қызметкерлері
2.	Террористік тұрғыдан осал объектінің ерекшеліктері, оған терроризм актісі жасалған жағдайда ықтимал салдарлар	Лекция	Объектінің барлық қызметкерлері
3.	Аумақты тексеру, жарылыс құрылғыларын салу орындарын анықтау техникасы	Лекция	Өткізу режимін қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларға тартылатын қызметкерлер
4.	Объектілерде терроризм актісін болғызбау және объект аумағына бөгде адамдардың кіруіне жол бермеу жөніндегі іс-шараларды жүргізу тәртібі	Лекция	Объект басшылығы
5.	Объектіде терроризм актісі жасалған жағдайларда қызметкерлер	Лекция	Объектінің барлық қызметкерлері
6.	Терроризм актісін жүргізу қаупі туралы анонимдік телефон	Нұсқаулық-әдістемелік сабақтар	

	қоңырауын алған кездегі объект қызметкерлерінің іс-қимыл тәртібі		Объектінің барлық қызметкерлері
7.	Күдікті зат табылған кездегі объект қызметкерлерінің іс-қимыл тәртібі	Нұсқаулық-әдістемелік сабақтар	Объектінің барлық қызметкерлері
8.	Объектінің жанында немесе оның аумағында күдікті адамдар табылған кездегі объект қызметкерлерінің іс-қимыл тәртібі	Нұсқаулық-әдістемелік сабақтар	Объектінің барлық қызметкерлері
9.	Объектіге қарулы шабуыл жасау кезіндегі объект қызметкерлерінің іс-қимыл тәртібі	Нұсқаулық-әдістемелік сабақтар	Объектінің барлық қызметкерлері
10.	Объектіні кепілге алу кезіндегі қызметкерлердің іс-қимыл тәртібі	Нұсқаулық-әдістемелік сабақтар	Объектінің барлық қызметкерлері
11.	Терроризмге қарсы қорғандың инженерлік-техникалық құралдарын пайдалану ережесі	Практикалық сабақтар	Өткізу режимін қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларға тартылатын қызметкерлер
12.	Бақылау-өткізу пунктінде көлік құралдары мен адамдарды тексеріп қарауды және тексеріп қарауды жүргізу тәртібі	Практикалық сабақтар	Өткізу режимін қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларға тартылатын қызметкерлер

Террористік тұрғыдан осал су шаруашылығы объектілерінің терроризмге қарсы қорғалуын ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулыққа
2-қосымша

Сабақтар өткізу туралы есептілік нысандары

Сабақтарды өткізу туралы негізгі есептік құжаттар:

- 1) Терроризмге қарсы дайындық жөніндегі іс-шараларды өткізуді есепке алу журналы (1-нысан);
- 2) Терроризмге қарсы бағыттағы нұсқамаларды өткізу кестесі (2-нысан);
- 3) Жаттығуларды өткізу кестесі (3-нысан);
- 4) Практикалық объектілік жаттығуды дайындау және өткізу жоспары (4-нысан);
- 5) Теориялық сабақтардың өткізілген тақырыптары бойынша дәріс материалдары. 1-нысан

**Терроризмге қарсы дайындық бойынша оқу іс-шараларын есепке алу
ЖУРНАЛЫ**

_____

(ұйымның атауы)

(титул парағы)

Терроризмге қарсы даярлық бойынша оқу іс-шараларын өткізуді есепке алу журналы № _____

Журналды жүргізуді бастау күні " _____ " _____ 20 ____ ж.

Журналды жүргізудің аяқталу күні " _____ " _____ 20 ____ ж.

(ішкі жағы)

1-бөлім. Нұсқаулықтар

№ р/с	Нұсқаулықты өткізу күні	Нұсқаулық өтушінің аты-жөні (әкесінің аты болған жағдайда) және лауазымы	Нұсқаулық түрі	Нұсқаулық өткізушінің аты-жөні (әкесінің аты болған жағдайда) және лауазымы	Нұсқаулықты алушының қолы	Нұсқаулық өткізген адамның қолы
1	2	3	4	5	6	7
			Жоспарлы			
			Жоспарлы			
			Жоспардан тыс			

Ескертпе:

1) жоспарлы нұсқамалар барысында қызметкерлерге терроризм актісі болған жағдайда барлық ықтимал жағдайлар кезіндегі іс-қимыл алгоритмдері жеткізіледі, ал жоспардан тыс нұсқамалардың тақырыбы өткізілетін оқу-жаттығулардың, жаттығулар мен эксперименттердің тақырыбына байланысты болады;

2) терроризмге қарсы бағыттағы өткізілетін жоспарлы нұсқамаларды құжаттамалық ресімдеуді қолмен жазу тәсілімен де, аралас - қолмен және баспа тәсілімен де жүзеге асыруға жол беріледі. 3, 4 және 5-бағандарды баспа түрінде толтыруға жол беріледі (егер нұсқаманы сол бір қызметкер жүргізсе), журналдың қалған бағандарын нұсқаманы тыңдаған адам өзі толтырады;

3) өткізу күні толық көрсетіледі (күні, айы және жылы);

4) объектінің персоналымен жоспардан тыс нұсқама жүргізу қажет болған жағдайда оны осы журналда құжаттайды, ал "Нұсқама түрі" бағанында "жоспардан тыс", "№ _____ _ телефонограмма бойынша", "террористік қауіптілік деңгейі бойынша" деген жазба қоюға жол беріледі.

2-бөлім. Сабақ

Күні	Сбақ тақырыбы	Оқу сұрақтары	Қатысқан қызметкерлер саны	Сабақ өткізген адамның қолы
1	2	3	4	5
15.01.2022	Жарылғыш құрылғыға ұқсас күдікті зат табылған кездегі іс-әрекеттер	1. жарылғыш құрылғылардың негізгі белгілері; 2. күдікті заттарды тапқан кездегі қызметкерлердің іс-әрекеттері; 3. күдікті заттардың түріне байланысты ұсынылатын қоршау аймақтары.	10	Болатов

Ескерту: Сабақ тақырыбы мен оқу сұрақтары жалпы сипатта емес, нақты нақтылануы тиіс.

2-нысан

"Бекітемін"
Объект басшысы
аты-жөні (әкесінің аты болған
жағдайда
" __ " _____ 20__ жыл

20__ жылға арналған өткізу режимін қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларға тартылатын қызметкерлермен жаттығулар өткізу кестесі (құрылтай құжаттарына сәйкес объектінің атауы)

№ р/с	Жаттығу тақырыбының атауы	Жаттығушы ауысым	Өткізу күні	Ескерту
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				

Мекемедегі терроризмге қарсы қызметке тағайындалған адамның лауазымы
3-нысан

"Бекітемін"
Объект басшысы
аты-жөні (әкесінің аты болған

20__ жылға арналған өткізу режимін қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларға тартылатын қызметкерлермен нұсқама өткізу кестесі (құрылтай құжаттарына сәйкес объектінің атауы)

№ р/с	Жаттығу тақырыбының атауы	Жаттығушы ауысым	Өткізу күні	Ескерту
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				

Мекемедегі терроризмге қарсы қызметке тағайындалған адамның лауазымы

Ескерту:

Егер мекеме қызметкері (қызметкері) қандай да бір себептермен (ауруы, еңбек демалысы және тағыда басқа) нұсқама жүргізу кезінде болмаса, онымен тақырыпты зерделеу жеке, ағымдағы тоқсан аяқталғанға дейінгі кез келген күнде жүргізіледі.

4-нысан

"Бекітемін"
Объект басшысы
аты-жөні (эkesiнiң аты болған
жағдайда
" __ " _____ 20__ жыл

Практикалық объектілік жаттығуды дайындау және өткізу жоспары

1. Тақырыбы: "Жарылғыш затқа ұқсас күдікті затты анықтаған кездегі әрекеттер".

2. Мақсаты жаттығулар:

1) персоналдың жарылғыш құрылғыға ұқсас күдікті зат табылған жағдайда өз бетінше, тез және қатесіз бағдарлану дағдылары мен қабілетін дамыту, іс-қимылдардың шешуші бағытын айқындау және ТЖ-ны жою бойынша дұрыс шаралар қабылдау.

2) ықтимал терроризм актілерін болғызбау дағдылары мен іс-қимылдарына үйрету, күдікті зат анықталған кезде хабарлау және эвакуациялау тәртібіне үйрету болып табылады.

3) адамдар мен материалдық құндылықтарды құтқару және эвакуациялау тәсілдері мен тәсілдеріне үйрету.

4) объект персоналының ішкі істер органдарымен, авариялық-құтқару қызметтерімен өзара іс-қимыл жасау тәртібі мен қағидаларына оқытуды қамтиды.

5) ішкі істер органдарының бөлімшелері мен авариялық-құтқару қызметтері келгенге дейін объект басшысының жаттығуға қатысушылардың іс-қимылын нақты үйлестіру, объект персоналын эвакуациялауды ұйымдастыру іскерлігін тексеру.

3. Объектілік жаттығуға қатысушылардың құрамы: объект басшылығы, инженерлік-техникалық қызметкерлер, персонал, ішкі істер органдары мен авариялық-құтқару қызметтерінің қызметкерлері (келісім бойынша) "*" .

"*" – аталған санаттың іс-шараға қатысуымен.

4. Жаттығу кезеңдері:

№ р/с	Іс-шаралар	Өткізу күні мен уақыты	Өткізу орны	Орындаушы	Орындалғаны жөнінде белгі
Бірінші дайындық кезеңі					
1.	Жаттығу өткізу жөніндегі құжаттарды әзірлеу жөніндегі басшының нұсқауларын директор орынбасарларының назарына жеткізу	20__ жылғы " _ " _____	Директордың кабинеті	Директор	
2.	Жаттығу өткізу бойынша құжаттарды әзірлеу, құжаттарды тартылатын ішкі істер органдары бөлімшелерімен және авариялық-құтқару қызметтерімен келісу "*" және оларды объект басшысында бекіту	20__ жылғы " _ " _____	Қызметтердің орналасу орны Директор кабинеті	Жаттығу жетекшісі	
Екінші дайындық кезеңі					
3.	Жаттығуды дайындау және өткізу жоспарын, сондай-ақ әдістемелік материалдарды объект	20__ жылғы " _ " _____	Акт залы		

	қызметкерлерінің назарына жеткізу			Жаттығу жетекшісі	
4.	Қызметкерлердің барлық санаттарымен қосымша сабақтар өткізу, күдікті зат табылған немесе эвакуациялау туралы өкім алған кезде объект персоналының өз іс-қимыл тәртібін білуін тексеру	20__ жылғы " __ " __	Акт залы	Жаттығу жетекшісі	
5.	Құлақтандыру жүйесінің және эвакуациялау жолдарының жай-күйіне жауап беретін қызметкерлермен қосымша нұсқаулық өткізу	20__ жылғы " __ " __	Акт залы	Жаттығу жетекшісі	
6.	Жаттықтыруды өткізуге дайындығы туралы директорға баяндама	202__ ж. " __ " __	Директор кабинеті	Жаттығу жетекшісі	
Практикалық жаттығу өткізу					
7.	Практикалық жаттығу өткізу: - күдікті заттың табылғаны туралы сигнал беру; - эвакуацияны жүргізу; - ішкі істер органдары мен авариялық-құтқару қызметтері қызметкерлерінің кездесуін ұйымдастыру	20__ жылғы " __ " __	Объектінің ғимараты	Директор Жаттығу жетекшісі	
Жаттығуды қорытындылау					

8.	Объект персоналымен жаттығуды талдау	20__ жылғы " _ " _____	Объектінің ғимараты	Жаттығу жетекшісі	
9.	Жаттығуды өткізу қорытындысы бойынша анықтама дайындау	20__ жылғы " _ " _____	Әдістемелік кабинет	Жаттығу жетекшісі	
10.	Анықталған кемшіліктерді жою бойынша міндеттер қоя отырып, жаттығу қорытындысы бойынша бұйрық дайындау	20__ жылғы " _ " _____	Директор кабинеті	Жаттығу жетекшісі	

Директордың орынбасары

Ескерту:

- Іс-шаралар тармақтарының саны және олардың атауы түпкілікті және толық міндетті болып табылмайды. Ұпайлар сабақтың тақырыбына және қызметкерлердің дайындық деңгейіне байланысты өзгеруі мүмкін;

- "Орындалуы туралы белгі" бағанында әрбір өткізілген іс-шараның нәтижелері бойынша жазба "Орындалды" жасалады.

Террористік тұрғыдан осал су шаруашылығы объектілерінің терроризмге қарсы қорғалуын ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулыққа
3-қосымша

Террористік сипаттағы ықтимал қауіп-қатерлерге объектінің әр түрлі тұлғаларының іс-қимыл алгоритмдері

1 тарау. Террористік сипаттағы ықтимал қауіп-қатерлерге объект басшылығының іс-қимыл алгоритмі

1.1 тарау. Жарылыс қаупі туралы жасырын телефон қоңырауын алған кездегі объект басшылығының (кезекшінің) іс-қимыл алгоритмі

Егер ақпаратты жеке қабылдасаңыз

Әрбір телефон қоңырауына жауап беру керек. Миналау туралы анонимді сигнал түскен кезде, әңгімені толығымен жазу үшін құрылғының сапасыз жұмысына сілтеме жасай отырып, тыныш, сыпайы болу керек, сөйлеушіні үзбеу керек, магнитофонды

қосу керек (егер ол телефонға қосылған болса). Дыбыс жазу аппаратурасын пайдалану кезінде әңгіме жазылғаннан кейін дереу кассетаны алып, оның сақталуына шаралар қолдану керек, оның орнына басқасын қою керек.

Телефон аппаратында Нөмірді автоматты анықтаушы (НАА) болған жағдайда, анықталған Нөмірді жазып алыңыз, бұл оның кездейсоқ жоғалуына жол бермейді.

Дыбыс жазу аппаратурасы болмаған жағдайда әңгімені сөзбе-сөз есте сақтауға және оны әңгіме басталатын күнді, нақты уақытты, оның ұзақтығын және басқаларды көрсете отырып, журналға жазуға тырысыңыз.

Жарылыс қаупі туралы хабарлаған белгісіз адаммен телефон арқылы сөйлесу аяқталғаннан кейін телефонға арналған түтікті аппаратқа қоймаңыз (ақпарат көзінің орнын анықтау үшін). Ақпаратты қабылдау кезінде, мүмкін болса, телефон арқылы сөйлесуді кешіктіру керек (мәліметтерді нақтылау және тағыда басқа). Сонымен қатар, әріптесіне қауіп төнгені туралы білуге тырысу керек, ол мүмкіндігінше басқа телефон аппараты арқылы сөйлесумен бір уақытта ішкі істер органдарына қоңырау шалып, қауіп туралы: "Сізбен (мекеменің атауы) (Аты-жөні, лауазымы) сөйлесіп тұр. №_____ телефон нөміріне жарылыс қаупі туралы хабарлама алынды. Қоңырау түскен телефон нөмірін белгілеуді сұраймын. Менің телефон нөмірім_____".

Телефонмен сөйлесу кезінде қоңырау шалушымен диалог орнатуға тырысыңыз, одан хабарламаны қайталауын сұраңыз, мүмкін болса, қоңырау шалушының жеке басы, оның орналасқан жері, онымен қалай байланысуға болатындығын білуге тырысыңыз.

Егер әңгімелесуші әңгіме барысында болашақта өзін таныстырғысы келмесе, белгілеңіз:

- 1) қоңырау шалушының жеке басы (еркек, әйел, бала);
- 2) оның шамамен жасы, мүмкін ұлты/халқы;
- 3) оның сөйлеу ерекшеліктері (тез, баяу, түсінікті, түсініксіз, бұрмаланған);
- 4) дауыс ерекшеліктері (қатты/тыныш, төмен/жоғары, дауысты, басқалары);
- 5) сөйлеу жылдамдығы (жылдам немесе баяу);
- 6) айтылу (айқын, бұрмаланған, кекірген, сыбырлаған, екпінмен немесе диалектімен (жергілікті / жергілікті емес));
- 7) сөйлеу ақаулары (тұтығады, ысылдайды, кекештенеді, "мұрынмен" сөйлейді);
- 8) сөйлеу мәнері (мәдени, түсініксіз, мазақ, әдепсіз сөздермен);
- 9) түсіндіру тілі (сабырлы, ашулы, дәйекті, шатастыратын, эмоционалды, мазақ ететін, түзететін).

Бұл адам қайда, кімге, қандай телефон арқылы қоңырау шалатынын, қоңырау шалушының талаптары, жоспарланған акцияның мақсаты қандай екенін анықтаңыз.

Білуге тырысыңыз:

- 1) жарылғыш құрылғы дегеніміз не, ол қайда және ол қандай көрінеді;
- 2) жарылғыш құрылғы қандай мақсатпен салынған;
- 3) басқа жерде жарылғыш құрылғы бар ма;

4) жарылыс қашан жүргізілуі мүмкін;

5) ол қандай нақты талаптар қояды;

6) талаптарды жеке өзі қояды, делдал ретінде әрекет етеді немесе қандай да бір адамдар тобын (ұйымды) білдіреді;

7) ол (ол) қандай шарттарда немесе олар ойластырылғаннан бас тартуға келіседі;

8) онымен (онымен) қалай және қашан байланысуға болады;

9) сіз бұл қоңырау туралы кімге хабарлай аласыз немесе хабарлауыңыз керек.

Сіз және сіздің басшылығыңыз шешім қабылдау немесе қандай да бір іс-әрекет жасау үшін қоңырау шалушыдан мүмкін болатын ең ұзақ уақытқа жетуге тырысыңыз.

Міндетті түрде дыбыстық фонды (автомашиналардың шуы (трасса немесе көше қозғалысы), теміржол көлігінің шуы, зауыт жабдығының жұмысы, теле - немесе радиоаппаратураның дыбыстары, дауыстар, жануарлардың дыбыстары және басқалар) белгілеңіз. Қоңыраудың сипатын белгілеңіз (қалалық немесе қалааралық).

Персоналдан ақпарат алу кезінде

Алынған ақпараттың ішкі істер органдарына кедергісіз берілуін қамтамасыз етсін.

Болған жағдай және қабылданған шаралар туралы жоғары тұрған басшылыққа хабарласын.

Газ, су және электрмен жабдықтауды, сондай-ақ радиоаппаратураларды, ұялы телефондарды және тағыда басқа ажыратуға команда берсін.

Қауіпсіз жерге көшіру жоспарына сәйкес объект аумағындағы адамдарды эвакуациялауды ұйымдастырылсын.

Қорғалатын аумаққа рұқсатсыз кірудің алдын алу бойынша шаралар қабылдасын.

Ішкі істер органдары мен авариялық-құтқару қызметтері қызметкерлерінің кедергісіз жұмысын қамтамасыз етсін (қақпалар, шлагбаум ашу, қажет болған жағдайда күзетілетін аумақтың жоспарын ұсыну, жасырын телефон қоңырауын алу кезеңінде объектіге қатысушылардың тізімін ұсыну).

Жедел-тергеу бригадасының басшысынан жұмыс процесін қайта бастауға рұқсат алғаннан кейін персоналды жұмыс орындарына қайтаруға және жұмыс процесін қайта бастауға команда берсін.

Бұл туралы нұсқаулыққа сәйкес білу қажет адамдардан басқа ешкімге қауіп туралы хабарламаңыз.

1.2 тарау. Күдікті заттың табылғаны туралы мәліметтерді алған кездегі объект басшылығының (кезекшінің) іс-қимыл алгоритмі

Егер Сіз күдікті заттың табылғандығы туралы ақпарат алсаңыз, бұл фактіні назардан тыс қалдырмаңыз!

Бар екенін көрсететін белгілер жарылғыш құрылғы:

1) сыртқы түрі бойынша күдікті зат жарылғыш құрылғыға (граната, мина, снаряд және тағыда басқа) ұқсас болуы мүмкін;

2) табылған затта сымдар, жіптер, оқшаулау таспасы өзге де заттар болуы мүмкін;
3) күдікті зат кез-келген дыбыстарды шығара алады: шертулер, сағаттардың соғуы, ызылдау және тағыда басқа;

4) заттан бадамға тән иіс немесе басқа ерекше иіс шығуы мүмкін.

Есіңізде болсын: заттың сыртқы түрі оның нақты мақсатын жасыруы мүмкін.

Жарылғыш заттарға арналған маска ретінде қарапайым тұрмыстық заттар қолданылады: сөмкелер, пакеттер, түйіншектер, қораптар, ойыншықтар, әмияндар, сусындарға арналған банкалар және тағыда басқа.

Мекеме қызметкерлері үй-жайларда, сондай-ақ объект аумағында қалдырылған бөгде заттарға, сөмкелерге, пакеттерге және тағыда басқа қатысты ерекше қырағылық танытуы тиіс. Күдікті зат табылған жерде күдікті адамдардың ол табылғанға дейін болуы қорқыныш үшін себеп болатын себептердің бірі болып табылады.

Күдікті зат табылған кезде (оның табылғаны туралы ақпарат алған кезде) табылған зат белгілерінің жарылғыш құрылғыны көрсететініне көз жеткізіңіз.

Ықтимал жарылыстан қорғау мақсатында барлық күдікті заттарды жарылыс қаупі бар деп бағалап, қажетті шаралар қабылдау керек.

Азаматтарды қауіпсіз қашықтыққа шығарып, қауіпті аймақты босату керек. Құқық қорғау органдарының өкілдері келгенге дейін объект қызметкерлері арасынан қоршауды қою, олардың болу қауіпсіздігін қамтамасыз ету арқылы күдікті затты қорғауды қамтамасыз ету шараларын мүмкіндігінше қолдану қажет.

Күдікті заттың табылғаны туралы дереу хабарлау (дереу хабарлау туралы нұсқау беру):

1) ауданның (қаланың) ішкі істер бөлімінің кезекші бөліміне;

2) жоғары тұрған мемлекеттік органның басшылығына.

Газ, су және электрмен жабдықтауды, сондай-ақ радио жабдықтарын, ұялы телефондарды және тағыда басқа өшіруге бұйрық беріңіз.

Күдікті зат орналасқан маңайдағы қауіпті аймақты қозғалыс маршрутынан алып тастап, қызметкерлер мен келушілерді объект аумағынан эвакуациялауды ұйымдастыру.

Ішкі істер органдары өкілдерінің келуін күтіңіз, оларға жедел жағдайды баяндаңыз, күдікті заттың орналасқан жерін, оның табылған уақыты мен мән-жайын көрсетіңіз. Бұдан әрі ішкі істер органдары өкілдерінің нұсқауы бойынша әрекет ету.

Дүрбелең туғызбау үшін не болғанын білу керек адамдардан басқа ешкімге жарылыс қаупі туралы хабарлауға болмайды.

Жарылғыш құрылғылармен немесе жарылғыш құрылғыға ұқсас заттармен өз бетіңізше ешқандай әрекет жасамаңыз-бұл көптеген құрбандар мен жойылуларға әкелуі мүмкін!

Мүлдем тыйым салынады:

1) күдікті заттарды ашуға, ұстауға немесе жылжытуға, жарылғыш құрылғыны өз бетінше залалсыздандыруға (илеуге) немесе жоюға тырысуға;

2) затқа су немесе басқа кез келген затты құю, орналасқан заттың жанында ұйықтауға және бірнәрсемен жабуға;

3) затқа температуралық, дыбыстық, механикалық және электромагниттік әсер етуге;

4) күдікті затқа жақын жерде электр-, радиоаппаратураны, оның ішінде ұялы телефондарды пайдалануға;

5) осы зат табылғаннан кейін жақын жерде басқа жарылғыш құрылғылар жоқ деп есептелсін.

Жарылғыш құрылғы немесе жарылғыш құрылғыға ұқсас күдікті зат табылған кезде эвакуация мен қоршаудың ұсынылатын аймақтары:

1) Граната РГД-5.....50 метрден кем емес;

2) Граната Ф-1.....200 метрден кем емес;

3) Салмағы 200 грамм тротил шашкасы.....45 метр;

4) Салмағы 400 грамм тротил шашкасы.....55 метр;

5) сыра Банкі 0,33 литр.....60 метр;

6) БҒМ минасы-50.....85 метр;

7) Чемодан (кейс).....230 метр;

8) Жол чемоданы.....350 метр;

9) Жеңіл автомобиль..... 580 метр;

10) Шағын автобус.....920 метр;

11) Жүк автомашинасы (фургон).....1240 метр.

1.3 тарау. Объект басшылығының (кезекшінің) объект маңында немесе оның аумағында күдікті адамдардың табылғаны туралы ақпарат алған кездегі іс-қимыл алгоритмі

Назар аудару қажет адамдардың белгілері:

1) объект маңында немесе аумағында бір адамдардың бірнеше рет пайда болуы және олардың фото және бейнетүсірілім, сондай-ақ блокнотқа жазбалар жүргізуі;

2) құқық қорғау органдарының қызметкерлерімен кездесуден қашу және бейне камерадан бұлтару әрекеттері (басын түсіру, бұрылып кету, бетін жабу);

3) объектінің сыни аймақтарына техникалық қызмет көрсетуге қатысы жоқ адамдардың, оның ішінде объект қызметкерлерінің енуі;

4) объектінің күзетшілерімен және қызмет көрсетуші персоналымен бейтаныс адамдардың негізсіз байланысқа түсуі, олардан жұмыс режимі, қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі шаралар және тағыда басқа туралы мәліметтерді жинақтау;

5) бөгде тұлғалармен маңызы төмен жұмыстарды (пакет, түйіншек, посылка беріп жіберу) ірі сыйақыға орындайтын тұлғаларды іздеуі;

6) объектінің күзетілетін аумағына жақын маңда объектінің жұмысына қатысы жоқ бейтаныс адамдар санының көп жиналуы;

7) Құқық қорғау органдарының қызметкерлері болып табылмайтын қарулы адамдар объектісінің жанында болуы;

8) объект маңында қақтығысты жағдайларды әдейі жасайтын тұлғалар;

9) объект аумағына тыйым салынған заттарды жасырын өткізуге әрекет жасаған адамдар.

Объект маңында немесе оның аумағында күдікті адамдардың табылғаны туралы ақпарат алған жағдайда, объект басшылығы (кезекші) мынадай іс-қимылдарды орындауы қажет:

1) оларды ұстауға дербес әрекеттер қабылдамауға;

2) объектінің аумағына кіру және кіру кезінде өткізу режимін күшейту;

3) мүмкіндігінше күдікті адамдарды жасырын бақылауды, жасырын бейнежазба немесе фототүсірілім жүргізуді ұйымдастыруға міндетті;

4) өзіңіз назарға түспеу, тұлғалардың санын, нақты сыртқа белгілерін, киімдерін және оларда бар заттарды, қолдануындағы автокөлік номерін және маркасын, қозғалыс бағытын белгілеп алу;

5) шұғыл шаралар қолдану қажет болған жағдайда ішкі істер органдарына дереу хабарлауға міндетті;

6) ішкі істер органдары өкілдерінің келуін күтуге, оларға күдікті адамдардың тұрған жерін көрсетуге, бар болса, фото және бейне материалдар ұсынуға міндетті. Бұдан әрі ішкі істер органдары өкілдерінің нұсқауы бойынша әрекет ету.

1.4 тарау. Объектіге қарулы шабуыл туралы ақпаратты алған кездегі объект басшылығының (кезекшінің) іс-қимыл алгоритмі

Объектіге қарулы шабуыл туралы ақпарат алған жағдайда объект басшысы (кезекші) мынадай іс-қимылдарды орындауы қажет:

1) оларды ұстауға дербес әрекеттер қабылдамауға;

2) ішкі істер органдарын және/немесе арнаулы мемлекеттік органдарды қарулы шабуыл жасау фактісі мен мән-жайлары туралы дереу хабарлар ету;

3) қолда бар күштер мен құралдармен зиянкестердің объектінің ықтимал қауіпті учаскелеріне кіруіне жол бермеу жөнінде шаралар қабылдауға міндетті;

4) объектідегі адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі шараларды ұйымдастыру (эвакуациялау, ішкі кедергілерді оқшаулау, объектідегі тосын жағдай туралы хабарлау және тағыда басқа);

5) терроризмге қарсы күрес жөніндегі жедел штабтың келген күштерімен өзара іс-қимыл жасау;

б) ішкі істер органдарының қызметкерлеріне шабуылдаушыны анықтау және ұстау уақытын қысқартуы мүмкін шабуыл және шабуылдаушылар туралы барлық қолда бар ақпаратты беру.

1.5 тарау. Адамдарды кепілге алумен байланысты терроризм актісі кезіндегі объект басшылығының іс-қимыл алгоритмі

Адамдарды кепілдікке алу кезінде

Объектіде орын алған жағдай туралы ішкі істер органдарына террористер тарапынан жағымсыз әрекеттерді тудырмайтын кез келген қолжетімді тәсілмен дереу хабарлау қажет.

Өз бастамасы бойынша террористермен келіссөз жүргізбеңіз.

Қажет болса, қылмыскерлердің талаптарын орындау, егер бұл адамдардың өмірі мен денсаулығына зиян келтірумен байланысты болмаса, қылмыскерлерге қайшы келмесе, басқалардың өміріне және өз өміріне қауіп төндірмеңіз.

Шабуылдаушыларға қару қолдануға және адам өліміне әкелуі мүмкін әрекеттерге жол бермеңіз.

Ішкі істер органдары, авариялық-құтқару қызметтері, жедел медициналық көмек автомашиналары қызметкерлерінің объектіге кедергісіз өтуіне (өтуіне) шаралар қабылдасын.

Арнайы жасақ қызметкерлері келгеннен кейін, оларға басып алу туралы сенімді ақпарат алуға көмек көрсетіңіз, барлық сұрақтарға толық жауап беріңіз.

Егер сіз террористердің қолында болсаңыз

Мүмкіндігінше тезірек өзіңізді тыныштандырыңыз және үрейленбеңіз. Егер Сізді байлап немесе көзіңізді байлап қойса, демалуға тырысыңыз, тереңірек дем алыңыз.

Мүмкін болатын қатал сынаққа физикалық, моральдық және эмоционалды түрде дайындалыңыз. Құқық қорғау органдары Сізді босату үшін кәсіби шаралар қабылдап жатқанына сенімді болыңыз.

Егер қашудың сәттілігіне толық сенім болмаса, жүгіруге тырыспаңыз.

Террористер туралы мүмкіндігінше көп ақпаратты есте сақтаңыз. Олардың санын, қарулану дәрежесін анықтаңыз, сыртқы келбетіне, дене бітіміне, сөйлеу екіпіні мен тақырыбына, темпераментіне, мінез-құлқына және тағыда басқа назар аудара отырып, олардың ауызша портретін жасаңыз.

Мүмкіндігінше терезелерден, есіктерден және ұрлаушылардың өзінен, яғни арнайы күштер белсенді шаралар қабылдаған жағдайда (үй-жайға шабуыл жасау, қылмыскерлерді жеңу үшін мергендердің оттары және тағыда басқа) қауіпсіздігі жоғары жерлерде болыңыз.

Ұрлаушылармен өзара қарым-қатынас

Агрессивті қарсылық көрсетпеңіз, өткір және қауіпті қозғалыстар жасамаңыз, террористерді бөртпе әрекеттерге, оның ішінде адам өліміне әкелуі мүмкін қару

қолдануға итермелеуі мүмкін әрекеттерге жол бермеңіз. Мүмкіндігінше ұрлаушылармен тікелей байланысқа түспеңіз.

Басынан бастап, қылмыскерлердің барлық талаптарын орындаңыз, оларға қарсы болмаңыз, басқалардың өміріне және өз өміріңізге қауіп төндірмеңіз, дүрбелеңді болдырмауға тырысыңыз, өзін-өзі бағалауды сақтаңыз.

Пассивті ынтымақтастық позициясын ұстаныңыз, тыныш дауыспен сөйлеңіз, әдепсіз әрекет етпеңіз (дұшпандық пен мінез-құлықтан аулақ болыңыз).

Сізге қажет әрекеттерге рұқсат сұраңыз (отырыңыз, тұрыңыз, ішіңіз, дәретханаға барыңыз).

Кепілдік жағдайында ұзақ болған кезде

Шатасу мен дауласу сезімінің туындауына жол бермеңіз, болашақ сынақтарға өзіңізді ақылмен дайындаңыз, ақыл-ой белсенділігін сақтаңыз.

Жағымды нәрселер туралы ойланыңыз және есте сақтаңыз. Уақыт өте келе босату мүмкіндігі арта түсетінін ұмытпаңыз.

Күшті сақтау үшін, тамақ ұнамаса да, тәбет тудырмаса да, бергеннің бәрін жеп қойыңыз, тәбеттің жоғалуы осындай төтенше жағдайда қалыпты жағдай екеніне көз жеткізіңіз.

Егер Сіз жарақат алсаңыз, қозғалмауға тырысыңыз, осылайша сіз қан жоғалтуды азайтасыз.

Жауап алу кезіндегі мінез-құлық

Сұрақтарға қысқаша жауап беріңіз, маңызды емес жалпы тақырыптарда көбірек еркін және ұзақ сөйлесіңіз, бірақ жеке немесе мемлекеттік мүдделеріңіз қозғалған кезде абай болыңыз.

Мінез-құлқыңыз бен жауаптарыңызды мұқият бақылаңыз, қазір немесе одан кейін сізге немесе басқа адамдарға зиян келтіруі мүмкін мәлімдемелерге жол бермеңіз.

Ұрлаушылардың жағын қабылдамаңыз, оларға белсенді түрде жанашырлық білдірмеңіз.

Террористердің талаптарын қолдауға мәжбүр болған жағдайда, олар ұрлаушылардан шыққан деп айтыңыз, өз атынан үндеулер мен мәлімдемелерден аулақ болыңыз.

Босатылғаннан кейін, өзіңізді толық бақылауға, ойларыңызды қалпына келтіруге, ресми және басқа дереккөздердің ақпаратымен танысуға дейін асығыс мәлімдеме жасамаңыз.

Күзетілетін аумаққа шабуыл жасалған жағдайда

Қорғалатын аумаққа шабуыл жасаған жағдайда қолын артқа қойып, жерге қаратып жату ұсынылады.

Ату кезінде:

еденге құлап, басыңызды қолыңызбен жабыңыз;

күшті заттардың артына тығылуға тырысыңыз.

Жарылыс кезінде:

ғимараттардың қабырғалары неғұрлым сенімді болуы мүмкін жерде жасырынуға тырысыңыз;

терезелердің немесе шыны заттардың жанында жасырмаңыз - фрагменттер сізге зиян тигізуі мүмкін.

Егер үй-жайда өрт басталса:

егер өрт есіктің артында болса-түтін бөлмеге кіріп кетпеуі үшін жарықтарды жабуға тырысыңыз;

егер түтін құлап кетсе, шүберек алыңыз (киіммен жабыңыз), сулаңыз және дем алыңыз;

түтінделген үй-жайдан еңбектеп немесе еңбектеп шығыңыз.

Шабуыл жасау және басып алу кезінде алдымен (сіздің жеке басыңызды анықтағанға дейін) дұрыс әрекет етпеуі мүмкін болса, ашуланбаңыз. Сізді тінту, қолыңызға кісен тағу, байлау, эмоциялық немесе физикалық жарақат келтіру, жауап алу мүмкін.

Мұндай жағдайларда шабуылдаушылардың мұндай әрекеттері ақталғанына түсіністікпен қараңыз.

2 тарау. Террористік сипаттағы ықтимал қауіп-қатерлерге объект қызметкерлерінің іс-қимыл алгоритмі

2.1 тарау. Терроризм актісін жүргізу туралы анонимдік телефон қоңырауын алған кездегі объект қызметкерлерінің іс-қимыл алгоритмі

Әрбір телефон қоңырауына жауап беру керек. Миналау туралы анонимді сигнал түскен кезде, әңгімені толығымен жазу үшін құрылғының сапасыз жұмысына сілтеме жасай отырып, тыныш, сыпайы болу керек, сөйлеушіні үзбеу керек, магнитофонды қосу керек (егер ол телефонға қосылған болса). Дыбыс жазу аппаратурасын пайдалану кезінде әңгіме жазылғаннан кейін дереу кассетаны алып, оның сақталуына шаралар қолдану керек, оның орнына басқасын қою керек.

Сіздің телефон аппаратыңызда нөмірді автоматты түрде анықтаушы (НАА) бар болса, анықталған нөмірді жазыңыз, бұл оның кездейсоқ жоғалуына жол бермейді.

Дыбыс жазу аппаратурасы болмаған жағдайда әңгімені сөзбе-сөз есте сақтауға және оны әңгімені бастау күнін, нақты уақытын, оның ұзақтығын және тағыда басқа көрсете отырып, журналға бекітуге тырысыңыз.

Жарылыс қаупі туралы хабарлаған белгісіз адаммен телефон арқылы сөйлесу аяқталғаннан кейін телефонға арналған түтікті аппаратқа салуға болмайды (ақпарат көзінің орнын анықтау үшін). Ақпаратты қабылдау кезінде, мүмкін болса, телефон арқылы сөйлесуді кешіктіру керек (мәліметтерді нақтылау және тағыда басқа). Сонымен қатар, әріптесіне қауіп төнгені туралы білуге тырысу керек, ол мүмкіндігінше

басқа телефон аппараты арқылы сөйлесумен бір уақытта ішкі істер органдарына қоңырау шалып, қауіп туралы: "Сізбен (мекеменің атауы) (аты-жөні, лауазымы) сөйлесіп тұр. №____ телефон нөміріне жарылыс қауіпі туралы хабарлама алынды. Қоңырау түскен телефон нөмірін белгілеуді сұраймын. Менің телефон нөмірім_____".

Телефонмен сөйлесу кезінде қоңырау шалушымен диалог орнатуға тырысыңыз, одан хабарламаны қайталауын сұраңыз, мүмкін болса, қоңырау шалушының жеке басы, оның орналасқан жері, онымен қалай байланысуға болатындығын білуге тырысыңыз.

Егер әңгімелесуші әңгіме барысында болашақта өзін таныстырғысы келмесе, белгілеңіз:

- 1) Қоңырау шалушының жеке басы (еркек, әйел, бала);
- 2) оның шамамен жасы, мүмкін ұлты/халқы;
- 3) оның сөйлеу ерекшеліктері (тез, баяу, түсінікті, түсініксіз, бұрмаланған);
- 4) дауыс ерекшеліктері (қатты/тыныш, төмен/жоғары, дауысты, басқалары);
- 5) сөйлеу жылдамдығы (жылдам немесе баяу);
- 6) айтылу (айқын, бұрмаланған, кекештенген, сыбырлаған, екпінмен немесе диалектімен (жергілікті/жергілікті емес));
- 7) сөйлеу ақаулары (кекештену, ысылдау, тұтығу, "мұрынмен" сөйлеу);
- 8) сөйлеу мәнері (мәдени, түсініксіз, мазақ, әдепсіз сөздермен);
- 9) түсіндіру тілі (сабырлы, ашулы, дәйекті, шатастыратын, эмоционалды, мазақ ететін, түзететін).

Бұл адам қайда, кімге, қандай телефон арқылы қоңырау шалатынын, қоңырау шалушының талаптары, жоспарланған акцияның мақсаты қандай екенін анықтаңыз.

Білуге тырысыңыз:

- 1) жарылғыш құрылғы дегеніміз не, ол қайда және ол қандай көрінеді;
- 2) жарылғыш құрылғы қандай мақсатпен салынған;
- 3) басқа жерде жарылғыш құрылғы бар ма;
- 4) жарылыс қашан жүргізілуі мүмкін;
- 5) ол қандай нақты талаптар қояды;
- 6) талаптарды жеке өзі қояды, делдал ретінде әрекет етеді немесе қандай да бір адамдар тобын (ұйымды) білдіреді;
- 7) ол (ол) қандай шарттарда немесе олар ойластырылғаннан бас тартуға келіседі;
- 8) онымен (онымен) қалай және қашан байланысуға болады;
- 9) Сіз бұл қоңырау туралы кімге хабарлай аласыз немесе хабарлауыңыз керек.

Сіздің басшылығыңызбен шешім қабылдау немесе қандай да бір іс-әрекет жасау үшін қоңырау шалушыдан мүмкін болатын ең ұзақ уақытқа жетуге тырысыңыз.

Міндетті түрде дыбыстық фонды (автомашиналардың шуы (трасса немесе көше қозғалысы), теміржол көлігінің шуы, зауыт жабдығының жұмысы, теле - немесе радиоаппаратураның дыбыстары, дауыстар, жануарлардың дыбыстары және басқалар) белгілеңіз. Қоңыраудың сипатын белгілеңіз (қалалық немесе қалааралық).

Мүмкін болса, сөйлесу барысында ол туралы объектінің басшылығына хабарлаңыз, егер жоқ болса, оны аяқтағаннан кейін дереу.

Телефон арқылы алынған ақпараттың ішкі істер органдарына кедергісіз берілуін қамтамасыз етсін.

Объектіде басшылар болмаған жағдайда газ, су және электрмен жабдықтауды, сондай-ақ радиоаппаратураны, ұялы телефондарды және тағыда басқа ажырату қажет болған жағдайда (объектіде басшылар болмаған кезде) объект аумағындағы адамдарды эвакуациялау жоспарына сәйкес қауіпсіз орынға эвакуациялау.

Қорғалатын аумаққа рұқсатсыз кірудің алдын алу бойынша шаралар қабылдау.

Ішкі істер органдары мен авариялық-құтқару қызметтері қызметкерлерінің кедергісіз жұмысын қамтамасыз етсін (қақпалар, шлагбаум ашу, қажет болған жағдайда ғимарат жоспарын ұсыну, жасырын телефон қоңырауын алу кезеңінде объектіге қатысушылардың тізімін ұсыну).

Бұл туралы нұсқаулыққа сәйкес білу қажет адамдардан басқа ешкімге қауіп туралы хабарламаңыз.

2.2. тарау. Күдікті зат табылған кездегі объект қызметкерлерінің іс-қимыл алгоритмі

Егер Сіз күдікті затты тапсаңыз, бұл фактіні назардан тыс қалдырмаңыз!

Жарылғыш құрылғы бар екенін көрсететін белгілер:

- 1) сыртқы түрі бойынша күдікті зат жарылғыш құрылғыға (граната, мина, снаряд және т. б.) ұқсас болуы мүмкін;
- 2) табылған затта сымдар, жіптер, оқшаулау таспасы өзге де заттар болуы мүмкін;
- 3) күдікті зат кез-келген дыбыстарды шығара алады: шертулер, сағаттардың соғуы, ызылдау және тағыда басқа;
- 4) заттан бадамға тән иіс немесе басқа ерекше иіс шығуы мүмкін.

Есіңізде болсын: заттың сыртқы түрі оның нақты мақсатын жасыруы мүмкін.

Жарылғыш заттарға арналған маска ретінде қарапайым тұрмыстық заттар қолданылады: сөмкелер, пакеттер, түйіншектер, қораптар, ойыншықтар, әмияндар, сусындарға арналған банкалар және т. б.

Мекеме қызметкерлері үй-жайларда, сондай-ақ мекеме аумағында қалдырылған бөгде заттарға, сөмкелерге, пакеттерге және тағыда басқа қатысты ерекше қырағылық танытуы тиіс. Күдікті зат табылған жерде күдікті адамдардың ол табылғанға дейін болуы қорқыныш үшін себеп болатын себептердің бірі болып табылады.

Аумақта немесе үй-жайда күдікті зат табылған жағдайда қызметкерлердің бірі немесе өтіп бара жатқан азаматтар арқылы бұл туралы объект басшысына немесе кезекшіге хабарлау және олардың нұсқаулары бойынша одан әрі әрекет ету қажет.

Объект басшысымен немесе кезекшімен байланысу мүмкіндігі болмаған жағдайда:

- 1) күдікті заттың табылғаны туралы аудандық (қалалық) ішкі істер бөлімінің кезекші бөліміне дереу хабарлауға;

2) табылған заттың табылған уақыты мен орнын белгілеп алу;

3) күзет қызметкерлері немесе объект басшылығы келгенге дейін күдікті зат табылған ауданда қалып, оған ешкімді жібермеуге міндетті.

Күдікті затты күзету кезінде мүмкіндігінше қорғауды қамтамасыз ететін заттарға (ғимараттың немесе дәліздің бұрышы, колонна, ағаш, автомашина және тағыда басқа) өзінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету және бақылау жүргізу керек.

Мүмкіндігінше коммуникацияларды (газ, су, электрмен жабдықтау) ажырату қажет.

Сіз негізгі куәгер екеніңізді ұмытпаңыз, ішкі істер органдарының өкілдерінің келуін күтіңіз, оларға күдікті заттың орналасқан жерін, оның табылған уақыты мен мән-жайын көрсетіңіз. Бұдан әрі ішкі істер органдары өкілдерінің нұсқауы бойынша әрекет ету.

Дүрбелең туғызбау үшін не болғанын білу керек адамдардан басқа ешкімге жарылыс қаупі туралы хабарлауға болмайды.

Жарылғыш құрылғылармен немесе жарылғыш құрылғыға ұқсас заттармен өз бетіңізше ешқандай әрекет жасамаңыз-бұл көптеген құрбандар мен жойылуларға әкелуі мүмкін!

Мүлдем тыйым салынады:

1) күдікті заттарды ашуға, ұстауға немесе жылжытуға, жарылғыш құрылғыны өз бетінше залалсыздандыруға (езуге) немесе жоюға тырысуға;

2) затқа су немесе басқа да кез келген затты құйып алуға, затқа жақын жерде ұйықтауға және жабуға;

3) затқа температуралық, дыбыстық, механикалық және электромагниттік әсер етуге;

4) күдікті затқа жақын жерде электр-, радиоаппаратураны, оның ішінде ұялы телефондарды пайдалануға;

5) осы зат табылғаннан кейін жақын жерде басқа жарылғыш құрылғылар жоқ деп есептелсін.

Жарылғыш құрылғы немесе жарылғыш құрылғыға ұқсас күдікті зат табылған кезде эвакуация мен қоршаудың ұсынылатын аймақтары:

- 1) Граната РГД-5.....50 метрден кем емес;
- 2) Граната Ф-1.....200 метрден кем емес;
- 3) салмағы 200 грамм тротил шашкасы.....45 метр;
- 4) салмағы 400 грамм тротил шашкасы.....55 метр;
- 5) сыра Банкі 0,33 литр.....60 метр;
- 6) БҒМ минасы-50.....85 метр;
- 7) Чемодан (кейс).....230 метр;
- 8) жол чемоданы.....350 метр;
- 9) жеңіл автомобиль .....580 метр;
- 10) шағын автобус.....920 метр;
- 11) жүк автомашинасы (фургон).....1240 метр.

2.3 тарау. Объектінің жанында немесе оның аумағында күдікті адамдарды анықтаған кезде объект қызметкерлерінің іс-қимыл алгоритмі

Назар аудару қажет адамдардың белгілері:

1) объект маңында немесе аумағында бір адамдардың бірнеше рет пайда болуы және олардың фото және бейнетүсірілім, сондай-ақ блокнотқа жазбалар жүргізуі;

2) құқық қорғау органдарының қызметкерлерімен кездесуден қашу және бейне камерадан бұлтару әрекеттері (басын түсіру, бұрылып кету, бетін жабу);

3) объектiнiң сыни аймақтарына техникалық қызмет көрсетуге қатысы жоқ адамдардың, оның ішінде объект қызметкерлерінің енуі;

4) объектiнiң күзетшiлерiмен және қызмет көрсетушi персоналымен бейтаныс адамдардың негiзсiз байланысқа түсуi, олардан жұмыс режимi, қауiпсiздiктi қамтамасыз ету жөнiндегi шаралар және т. б. туралы мәлiметтердi жинақтау;

5) бөгде тұлғалармен маңызы төмен жұмыстарды (пакет, түйіншек, посылка беріп жіберу) ірі сыйақыға орындайтын тұлғаларды іздеуі;

6) объектiнiң күзетiлетiн аумағына жақын маңда объектiнiң жұмысына қатысы жоқ бейтаныс адамдар санының көп жиналуы;

7) құқық қорғау органдарының қызметкерлері болып табылмайтын қарулы адамдар объектiсiнiң жанында болуы;

8) объект маңында қақтығысты жағдайларды әдейі жасайтын тұлғалар;

9) объект аумағына тыйым салынған заттарды жасырын өткізуге әрекет жасаған адамдар.

Күдікті тұлғаларды байқаған жағдайда келесі әрекеттерді орындау қажет:

1) оларды ұстауға дербес әрекеттер қабылдамау;

2) олар туралы объект басшылығына, ал шұғыл шаралар қабылдау қажет болған жағдайда ішкі істер органдарына дереу хабарлау;

3) өзіңіз назарға түспеу, тұлғалардың санын, нақты сыртқа белгілерін, киімдерін және оларда бар заттарды, қолдануындағы автокөлік номерін және маркасын, қозғалыс бағытын белгілеп алу;

4) осы адамдардың жасырын бейнежазбасын немесе фототүсірілімін жүргізу мүмкіндігі болған кезде жүргізіледі;

5) ішкі істер органдары өкілдерінің келуін күтіңіз, оларға күдікті адамдардың тұрған жерін көрсетіңіз, болған жағдайда фото және видео материалдарды ұсыныңыз. Бұдан әрі ішкі істер органдары өкілдерінің нұсқауы бойынша әрекет ету.

2.4 тарау. Объектіге қарулы шабуыл жасалған жағдайда объект қызметкерлерінің іс-қимыл алгоритмі

Объектіге қарулы шабуыл жасалған жағдайда объект қызметкерлері мынадай іс-қимылдарды орындауы қажет:

- 1) оларды ұстауға дербес әрекеттер қабылдамауға;
- 2) объект басшылығына, ішкі істер органдарына және/немесе арнаулы мемлекеттік органдарға қарулы шабуыл жасау фактісі мен мән-жайлары туралы дереу хабарлау;
- 3) объектінің ықтимал қауіпті учаскелері бағытында зиянкестердің қозғалуын мүмкіндігінше бұғаттауға міндетті;
- 4) қолда бар күштер мен құралдармен зиянкестердің объектінің ықтимал қауіпті учаскелеріне кіруіне жол бермеу жөнінде шаралар қабылдауға, олардың объектінің ықтимал қауіпті учаскелері бағытында қозғалуына тосқауыл қоюға міндетті;
- 5) объектідегі адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі шараларды ұйымдастыру (эвакуациялау, ішкі кедергілерді оқшаулау, объектідегі тосын жағдай туралы хабарлау және тағыда басқа);
- 6) ішкі істер органдары өкілдерінің келуін күтуге, одан әрі олардың нұсқаулары бойынша іс-қимыл жасауға міндетті.

2.5 тарау. Адамдарды кепілге алумен байланысты терроризм актісі кезіндегі объект қызметкерлерінің іс-қимыл алгоритмі

Адамдарды кепілдікке алу кезінде

Объектіде орын алған жағдай туралы ішкі істер органдарына террористер тарапынан жағымсыз әрекеттерді тудырмайтын кез келген қолжетімді тәсілмен дереу хабарлау қажет.

Өз бастамасы бойынша террористермен келіссөз жүргізбеңіз.

Қажет болса, қылмыскерлердің талаптарын орындау, егер бұл адамдардың өмірі мен денсаулығына зиян келтірумен байланысты болмаса, қылмыскерлерге қайшы келмесе, басқалардың өміріне және өз өміріне қауіп төндірмеңіз.

Шабуылдаушыларға қару қолдануға және адам өліміне әкелуі мүмкін әрекеттерге жол бермеңіз.

Ішкі істер органдары, авариялық-құтқару қызметтері, жедел медициналық көмек автомашиналары қызметкерлерінің объектіге кедергісіз өтуіне (өтуіне) шаралар қабылдасын.

Арнайы жасақ қызметкерлері келгеннен кейін, оларға басып алу туралы сенімді ақпарат алуға көмек көрсетіңіз, барлық сұрақтарға толық жауап беріңіз.

Егер сіз террористердің қолында болсаңыз

Мүмкіндігінше тезірек өзіңізді тыныштандырыңыз және үрейленбеңіз. Егер Сізді байлап немесе көзіңізді байлап қойса, демалуға тырысыңыз, тереңірек дем алыңыз.

Мүмкін болатын қатал сынаққа физикалық, моральдық және эмоционалды түрде дайындалыңыз. Құқық қорғау органдары Сізді босату үшін кәсіби шаралар қабылдап жатқанына сенімді болыңыз.

Егер қашудың сәттілігіне толық сенім болмаса, жүгіруге тырыспаңыз.

Террористер туралы мүмкіндігінше көп ақпаратты есте сақтаңыз. Олардың санын, қарулану дәрежесін анықтаңыз, сыртқы келбетіне, дене бітіміне, сөйлеу екіні мен тақырыбына, темпераментіне, мінез-құлқына және тағыда басқаны назар аудара отырып, олардың ауызша портретін жасаңыз.

Мүмкіндігінше терезелерден, есіктерден және ұрлаушылардың өзінен, яғни арнайы күштер белсенді шаралар қабылдаған жағдайда (үй-жайға шабуыл жасау, қылмыскерлерді жеңу үшін мергендердің оттары және тағыда басқа) қауіпсіздігі жоғары жерлерде болыңыз.

Ұрлаушылармен өзара қарым-қатынас

Агрессивті қарсылық көрсетпеңіз, өткір және қауіпті қозғалыстар жасамаңыз, террористерді бөртпе әрекеттерге, оның ішінде адам өліміне әкелуі мүмкін қару қолдануға итермелеуі мүмкін әрекеттерге жол бермеңіз. Мүмкіндігінше ұрлаушылармен тікелей байланысқа түспеңіз.

Басынан бастап, қылмыскерлердің барлық талаптарын орындаңыз, оларға қарсы болмаңыз, басқалардың өміріне және өз өміріңізге қауіп төндірмеңіз, дүрбелеңді болдырмауға тырысыңыз, өзін-өзі бағалауды сақтаңыз.

Пассивті ынтымақтастық позициясын ұстаныңыз, тыныш дауыспен сөйлеңіз, әдепсіз әрекет етпеңіз (дұшпандық пен мінез-құлықтан аулақ болыңыз).

Сізге қажет әрекеттерге рұқсат сұраңыз (отырыңыз, тұрыңыз, ішіңіз, дәретханаға барыңыз).

Кепілдік жағдайында ұзақ болған кезде

Шатасу мен дауласу сезімінің туындауына жол бермеңіз, болашақ сынақтарға өзіңізді ақылмен дайындаңыз, ақыл-ой белсенділігін сақтаңыз.

Жағымды нәрселер туралы ойланыңыз және есте сақтаңыз. Уақыт өте келе босату мүмкіндігі арта түсетінін ұмытпаңыз.

Күшті сақтау үшін, тамақ ұнамаса да, тәбет тудырмаса да, бергеннің бәрін жеп қойыңыз, тәбеттің жоғалуы осындай төтенше жағдайда қалыпты жағдай екеніне көз жеткізіңіз.

Егер Сіз жарақат алсаңыз, қозғалмауға тырысыңыз, осылайша сіз қан жоғалтуды азайтасыз.

Жауап алу кезіндегі мінез-құлық

Сұрақтарға қысқаша жауап беріңіз, маңызды емес жалпы тақырыптарда көбірек еркін және ұзақ сөйлесіңіз, бірақ жеке немесе мемлекеттік мүдделеріңіз қозғалған кезде абай болыңыз.

Мінез-құлқыңыз бен жауаптарыңызды мұқият бақылаңыз, қазір немесе одан кейін сізге немесе басқа адамдарға зиян келтіруі мүмкін мәлімдемелерге жол бермеңіз.

Ұрлаушылардың жағын қабылдамаңыз, оларға белсенді түрде жанашырлық білдірмеңіз.

Террористердің талаптарын қолдауға мәжбүр болған жағдайда, олар ұрлаушылардан шыққан деп айтыңыз, өз атынан үндеулер мен мәлімдемелерден аулақ болыңыз.

Босатылғаннан кейін, өзіңізді толық бақылауға, ойларыңызды қалпына келтіруге, ресми және басқа дереккөздердің ақпаратымен танысуға дейін асығыс мәлімдеме жасамаңыз.

Күзетілетін аумаққа шабуыл жасалған жағдайда

Қорғалатын аумаққа шабуыл жасаған жағдайда қолын артқа қойып, жерге қаратып жату ұсынылады.

Ату кезінде:

еденге құлап, басыңызды қолыңызбен жабыңыз;

күшті заттардың артына тығылуға тырысыңыз.

Жарылыс кезінде:

ғимараттардың қабырғалары неғұрлым сенімді болуы мүмкін жерде жасырынуға тырысыңыз;

терезелердің немесе шыны заттардың жанында жасырмаңыз - фрагменттер сізге зиян тигізуі мүмкін.

Егер үй-жайда өрт басталса:

егер өрт есіктің артында болса-түтін бөлмеге кіріп кетпеуі үшін жарықтарды жабуға тырысыңыз;

егер түтін құлап кетсе, шүберек алыңыз (киіммен жабыңыз), сулаңыз және дем алыңыз;

түтінделген үй-жайдан еңбектеп немесе еңбектеп шығыңыз.

Шабуыл жасау және басып алу кезінде алдымен (сіздің жеке басыңызды анықтағанға дейін) дұрыс әрекет етпеуі мүмкін болса, ашуланбаңыз. Сізді тінту, қолыңызға кісен тағу, байлау, эмоциялық немесе физикалық жарақат келтіру, жауап алу мүмкін.

Мұндай жағдайларда шабуылдаушылардың мұндай әрекеттері ақталғанына түсіністікпен қараңыз.

Ескерту: Алгоритм ұсынымдық сипатқа ие, су шаруашылығы объектісінің ерекшеліктеріне байланысты объектінің терроризмге қарсы қорғалуын ұйымдастыруға жауапты тұлғалардың қажетті түзетулер енгізуге құқығы бар.

Террористік тұрғыдан осал су шаруашылығы объектілерінің терроризмге қарсы қорғалуын ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулыққа
4-қосымша

Террористік тұрғыдан осал су шаруашылығы объектілеріне алып өтуге тыйым салынған заттардың тізбесі

1. Жарылғыш заттар, жару құралдары және олар толтырылған заттар:

- 1) кез келген орамдағы және кез келген мөлшердегі оқ-дәрілер;
- 2) жауынгерлік патрондар (оның ішінде шағын калибрлі);
- 3) газды қарудың патрондары;
- 4) аңшылық капсюльдер (пистондар);

5) пиротехникалық құралдар: сигнал беру және жарық беру зымырандары, сигналдық патрондар, қондыру шашкалары, түтін патрондары (шашкалар), қопарғыш сіріңкелері, бенгал оттары, теміржол петардалары;

6) тротил, динамит, тол, аммонал және басқа да жарылғыш заттар;

7) капсюль-детонаторлар, электр детонаторлар, электр тұтандырғыштар, детонациялайтын және от өткізгіш бау және т. б.

2. Сығылған және сұйытылған газдар:

- 1) тұрмыстық пайдалануға арналған газдар (бутан-пропан) және басқа да газдар;
- 2) жүйке-салдық және Көзден жас ағызатын әсері бар газ баллондары және тағыда басқа.

3. Тұтанғыш қатты заттар:

- 1) өздігінен жануға бейім заттар;
- 2) сумен әрекеттескенде тез тұтанатын газдарды бөлетін заттар: калий, натрий, металл кальций және олардың қорытпалары, фосфорлы кальций және тағыда басқа;
- 3) ақ, сары және қызыл фосфор және тұтанатын қатты заттар санатына жататын барлық басқа заттар.

4. Каустикалық және коррозиялық заттар:

- 1) күшті бейорганикалық қышқылдар: тұз, күкірт, азот және басқалары;
- 2) фтор-сутегі (гидрофтор) қышқылы және басқа да күшті қышқылдар мен коррозиялық заттар.

5. Улы және улаушы заттар:

- 1) кез келген ыдысқа салынған сұйық немесе қатты күйдегі кез келген улы күшті әсер ететін және уландыратын заттар;
- 2) гидроциан қышқылының барлық тұздары және цианид препараттары;
- 3) циклон, цианплав, мышьяқты ангидрид және тағыда басқа;
- 4) объект қызметкерлеріне шабуыл жасау құралы ретінде пайдаланылуы мүмкін, сондай-ақ объектіге қауіп төндіретін басқа да қауіпті заттар, заттар мен жүктер.

6. Қару:

- атыс қаруы;
- травматикалық, газды және жарық-дыбыстық әсер ететін патрондары бар ұңғысыз;
- газ;
- электрлік;
- пневматикалық;
- суық, сондай-ақ суық қаруға жатпайтын әртүрлі пышақтар;

- лақтыру;
- белгі беру;
- жоғарыда аталған қару түрлерін имитациялайтын заттар;
- қару ретінде пайдаланылуы мүмкін заттар (соққы-ұсақтау, лақтыру және тесу-кесу әрекеттері);

- Қаруға оқ-дәрілер және оның құрамдас бөліктері.- тапаншалар, револьверлер, мылтықтар, карабиндер және басқа да атыс, газ, пневматикалық қару, электрошок құрылғылары, корттар, стилеттер, десанттық найза-пышақтар.

7. Фото -, бейнеаппаратура (арнайы рұқсат талап етіледі).